

Monitoring en evaluatie

Cultuureducatie met Kwaliteit Eindhoven

Onderzoeksrapport CmK

Een kwalitatief onderzoek met behulp van Evi

Edwin van Meerkerk

Tot stand gekomen binnen Radboud Institute for Culture and Heritage, Radboud Universiteit
Nijmegen, september 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	6
1. Samenvatting	7
2. Doel van het onderzoek	8
2.1 Samenvatting.....	8
2.2 Verschillende doelen onderzoek	8
3. Methode	10
3.1 Samenvatting.....	10
3.2 De dataverzamelmethode	10
3.3 De onderzoeksomstandigheden	10
3.4 De dataverwerking	10
4. Respons	12
4.1 Samenvatting.....	12
4.2 Verwachte respons	12
4.3 Totale respons.....	12
4.4 Respons.....	12
4.6 Geschikte respons	12
4.7 Respondenten	13
4.8 Evaluatie van respons	14
5. Visie	15
5.1 Samenvatting.....	15
5.2 Visie in beeld.....	15
5.2.1 Scholen met een visie op cultuuronderwijs die wordt gedragen door het team (scenario 3 en 4).....	16
5.2.2 Scholen met een omschreven visie op cultuuronderwijs (scenario 2).....	17
5.2.3 Scholen die (nog) geen visie op cultuuronderwijs hebben omschreven (scenario 1)	18
5.2.4 Tevredenheid visie	18

5.3 Resultaten: Visie	19
5.3.1 Resultaten totaal werkgebied penvoerder	19
5.4 Knelpunten visievorming	20
5.5 Evaluatie en advies	20
6. Deskundigheid.....	21
6.1 Samenvatting.....	21
6.2 Deskundigheid in beeld	21
6.2.1 Deskundigheid per discipline	22
6.2.2 Scholen die deskundigheid bevorderen (scenario 3 en 4)	23
6.2.3 Scholen die inzicht hebben in de aanwezige deskundigheid en deze coördineren (scenario 2)	24
6.2.4 Scholen die de deskundigheid niet coördineren en bevorderen (scenario 1)	26
6.2.5 Tevredenheid deskundigheid	29
6.3 Resultaten: Deskundigheid.....	29
6.3.1 Gemeentelijke resultaten Deskundigheid	30
6.4 Knelpunten Deskundigheid.....	30
6.5 Evaluatie en advies	31
7. Programma	32
7.1 Samenvatting.....	32
7.2 Programma in beeld.....	32
7.2.1 Onderwijsvormen	33
7.2.2 Scholen die bewust samenhang aanbrengen in hun cultuuronderwijs..... (scenario 3 en 4)	34
7.2.3 Scholen met enigszins samenhangend cultuuronderwijs (scenario 2)	37
7.2.4 Scholen zonder samenhangend cultuuronderwijs (scenario 1)	38
7.2.5 Tevredenheid programma	39
7.3 Resultaten: Programma	40
7.3.1 Gemeentelijke resultaten Programma.....	41

7.4 Knelpunten Programma	41
7.5 Evaluatie en advies	42
8. Samenwerking	43
8.1 Samenvatting.....	43
8.2 Samenwerking in beeld.....	43
8.2.1 Partners.....	44
8.2.2 Scholen die structureel samenwerken met partners en (veel) invloed uitoefenen op de inhoud van de samenwerking (scenario 3 en 4).....	44
8.2.3 Scholen die samenwerken met partners en minder invloed uitoefenen op de invloed (scenario 2).....	45
8.2.4 Scholen die geen of hoogstens incidenteel samenwerken met partners (scenario 1)	46
8.2.5 Tevredenheid samenwerking	47
8.3 Resultaten: Samenwerking.....	47
8.3.1 Gemeentelijke resultaten Samenwerking	47
8.4 Knelpunten Samenwerking	48
8.5 Evaluatie en advies	49
9. Vragen penvoerder	50
10. Consistentie visie en uitvoering	52
10.1 Samenvatting	52
10.2 Beoordeling stellingen	52
10.3 Consistentie visie en uitvoering stellingen.....	53
10.3.1 Categorie 1: Aanwezig in visie en consistent in uitvoering.....	53
10.3.2 Categorie 2: Aanwezig in visie maar minder consistent in uitvoering	54
10.3.3 Categorie 3: Afwezig in visie maar aanwezig in uitvoering.....	58
10.3.4 Categorie 4: Afwezig in zowel visie als uitvoering	59
11. Conclusies	60
12. Adviezen	61
12.1 Adviezen voor het bevorderen van visievorming.....	61

12.2 Adviezen voor het bevorderen van deskundigheid	61
12.3 Adviezen met betrekking tot het programma	61
12.4 Adviezen met betrekking tot de samenwerkingen	61
12.5 Algemene adviezen	61

Inleiding

Voor u ligt het eerste rapport dat voor de Eindhovense scholen en CultuurStation is gemaakt met behulp van het monitoringsinstrument Evi 2.0. Evi 2.0 is ontwikkeld om deelnemende scholen aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) inzicht te geven in de situatie bij hen op school. Nadat zij de vragenlijst hebben ingevuld ontvangen zij een pdf-bestand met daarin een automatische verwerking en analyse van de antwoorden die zij hebben gegeven. Zo zien zij wat de stand van zaken is ten aanzien van hun visie op cultuureducatie, de aanwezige deskundigheid, het programma en de leerlijnen en de samenwerking met externe partners. Die rapportage geeft de school inzicht en biedt stof voor een gesprek met de penvoerder of vertegenwoordigers daarvan.

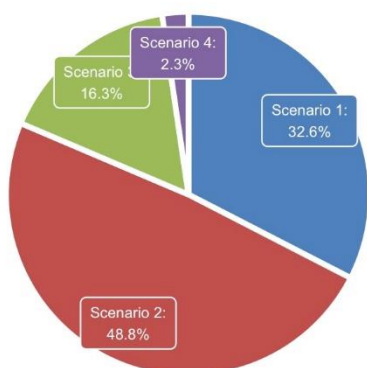
Deze rapportage maakt gebruik van dezelfde gegevens, maar dan op geaggregeerd niveau. De antwoorden op de vragenlijsten zijn als kwantitatieve data statistisch verwerkt om zo inzicht te geven in de absolute en relatieve verdeling van de antwoorden en daarmee een totaaloverzicht te geven over de stand van zaken met betrekking tot CmK in de gemeente.

In het hiernavolgende wordt aan de hand de vier standaarden van Evi – Visie, Deskundigheid, Programma en Samenwerking – de stand van zaken geschetst. De antwoorden op de open vragen zijn gebruikt om de kwantitatieve gegevens verder in te kleuren en/of te verklaren.

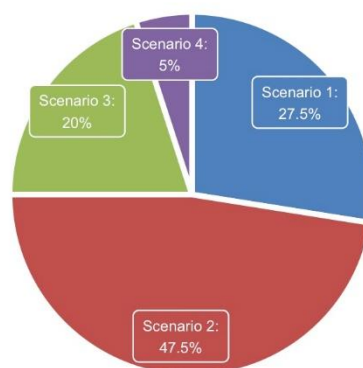
1. Samenvatting

Er is de afgelopen jaren een stevige basis gelegd voor verdere ontwikkeling van de cultuureducatie in Eindhoven. Scholen weten vaak wat ze willen bereiken (visie), hebben veelal enige kennis in huis om dat te doen (deskundigheid), zijn bezig om samenhang aan te brengen in de cultuureducatie (programma) en hebben een goede relatie met culturele partners (samenwerking). De scholen willen wel graag verdere stappen zetten, maar zijn niet in staat om dat op eigen kracht te doen. Meer draagvlak voor de visie binnen het team, het vermogen de eigen deskundigheid te vergroten, diepgang bereiken in het programma en meer regie nemen in de samenwerking staan hoog op de wensenlijstjes. Dat komt tot uiting in de verdeling over de vier scenario's: de meeste scholen bevinden zich wat betreft visie, deskundigheid en programma in scenario 2, wat aangeeft dat de basis goed is, maar de school maar ten dele het heft in eigen hand weet te nemen. Alleen op het vlak van samenwerking met culturele partners is het beeld anders: die is duidelijk steviger.

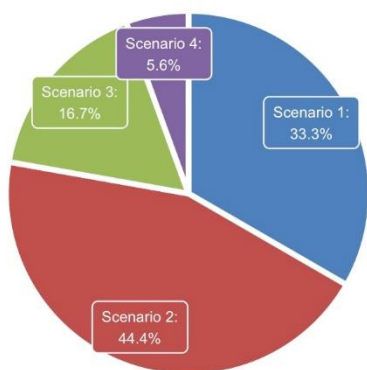
Visie: verdeling over de scenario's

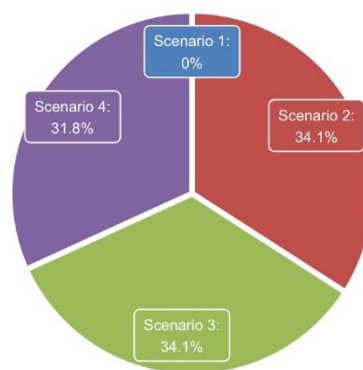
Deskundigheid: verdeling over de scenario's

Programma: verdeling over de scenario's

Samenwerking: verdeling over de scenario's

Figuur 1: Verdeling van de scenario's

2. Doel van het onderzoek

2.1 Samenvatting

Het doel van het onderzoek is om te evalueren in hoeverre de doelen van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit 3 op schoolniveau zijn behaald. Deze doelen bestaan uit vier pijlers, namelijk visieontwikkeling, deskundigheidsbevordering, (les)programma-ontwikkeling, (samenhang) en versterking van de samenwerkingsrelatie met culturele partners. Hierdoor wordt gekeken of de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit 3 het beoogde effect heeft, namelijk het borgen en verbeteren van de kwaliteit van cultuuronderwijs in het primair onderwijs.

2.2 Verschillende doelen onderzoek

Het algemene doel van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) is het verbeteren van cultuureducatie in het onderwijs. Programmadoelstellingen op landelijk niveau krijgen een vertaling in provinciale of lokale projecten. Deze projecten geven ieder een eigen invulling, accent of 'kleur' aan de programmadoelstellingen, maar liggen wel in het verlengde ervan. De programmadoelstellingen, als bepaald door het Ministerie van OCW en vertaald door het Fonds voor Cultuurparticipatie zijn:

- Duurzaam versterken van de kwaliteit van cultuureducatie
- Tweesporenbeleid: Onderhouden van relatie met scholen die al deelnemen & nieuwe scholen bereiken
- Vergroten kansengelijkheid van leerlingen
- Culturele ontwikkeling van het kind centraal stellen
- Vergroten professionaliteit leerkrachten, docenten, culturele partners en penvoerders
- Aansluiting binnen- en buitenschools aanbod

CultuurStation heeft op gemeentelijk niveau in haar eigen doelstellingen opgesteld die specifiek zijn voor de gemeente Eindhoven. De doelstellingen luiden als volgt:

- Vergroten van kansengelijkheid
- Borging en kwaliteitsverbetering van cultuureducatie in het onderwijs
- Professionalisering en kennisdeling

Het doel van dit onderzoek specifiek is tweeledig. Ten eerste krijgen de scholen bij het invullen van Evi meer grip op de doelstellingen van CmK 3. In de vragenlijst worden de doelstellingen en de stappen die scholen kunnen zetten in kwaliteitsverbetering van cultuureducatie expliciet behandeld. Hierdoor komen de ontwikkeling van de school, kwaliteiten, knelpunten en ondersteuningsbehoeften naar voren. De ingevulde Evi's blijven eigendom van de scholen en worden niet openbaar gemaakt. Ook in dit rapport zullen daarom geen individuele schoolresultaten zichtbaar zijn.

Ten tweede brengt dit onderzoek in kaart in hoeverre de beoogde resultaten zijn gerealiseerd, en de programmadoelstellingen en vertaling in lokale doelstellingen zijn bereikt. Vragen als wat de scholen het afgelopen jaar wilden bereiken, in hoeverre dit gelukt is en hoe ze dit wel of niet hebben aangepakt, worden hier behandeld.

Het onderzoek geeft inzicht in de mate waarin en de wijze waarop scholen aan de doelstellingen werken. Deze informatie helpt de penvoerder, en eventueel betrokken beleidsmaker(s) en bestuurder(s), om het programma te evalueren en waar nodig aan te passen. En om scholen 'op maat' te ondersteunen in het proces van kwaliteitsverbetering van cultuureducatie. De penvoerder kan de resultaten van dit onderzoek vergelijken met de resultaten van andere penvoerders, omdat de dataverzamelings- en analysemethode van Evi voor alle penvoerders gelijk is. Hierdoor kunnen penvoerders ook onderling kennis uitwisselen en van elkaars programma's en aanpak leren.

3. Methode

In dit hoofdstuk wordt de gebruikte methode beschreven. De verzameling van de data, de onderzoeksomstandigheden en de verwerking van de data worden hier besproken. Daarnaast wordt er, indien van toepassing, een vergelijkingsmethode toegelicht, als de resultaten van het huidige jaar worden vergeleken met de resultaten uit een voorgaand rapport.

3.1 Samenvatting

Met behulp van zowel kwalitatieve als kwantitatieve gegevens worden de ervaringen van scholen op het gebied van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit III in kaart gebracht. De vragenlijst, Evi, genereert data waarmee de doelstellingen van de regeling geëvalueerd kunnen worden. De onderzoeker codeert en analyseert de data waaruit de resultaten voortkomen. Daarnaast vormt de onderzoeker op basis van deze resultaten adviezen voor de penvoerder.

3.2 De dataverzamelmethode

Het evaluatie-instrument Evi is ontwikkeld om het proces van kwaliteitsverbetering van cultuureducatie in het primair onderwijs inzichtelijk te maken. Met behulp van de digitale vragenlijst wordt nagegaan of de beoogde doelen zijn gerealiseerd. De vragen sluiten aan bij de CmK-doelstellingen zoals beschreven in hoofdstuk 2. Evi is opgebouwd uit de volgende onderdelen: visie, deskundigheid, programma en samenwerking. De vragen zetten aan tot reflectie en vragen de scholen steeds te beschrijven, beoordelen (van tevredenheid) en verder te kijken. De vragenlijst bestaat zowel uit open als gesloten vragen. Een van de gesloten vragen bij elk onderdeel gaat over scenario's, ofwel het niveau van cultuuronderwijs waar de school zich het meest in herkent. De keuze bestaat telkens uit vier scenario's. Aan het einde van de vragenlijst toont Evi een gemiddelde score die de school kan vergelijken met de score van een eerdere editie. Dit zorgt ervoor dat Evi naast een evaluatie-instrument ook een groeimodel is.

Evi biedt ook de mogelijkheid tot het inschakelen van hulp. Bij elk onderdeel wordt de vraag gesteld of de school behoefte heeft aan ondersteuning op dit vlak van CultuurStation. Wanneer de school hier 'ja' invult, wordt de hulpvraag direct naar CultuurStation doorgestuurd. Nadat alle Evi's zijn ingevuld, ontvangt de onderzoeker van de Radboud Universiteit alle vragenlijsten als Pdf-bestand en kunnen deze bestanden geanalyseerd worden.

3.3 De onderzoeksomstandigheden

Van 19 januari t/m 31 maart konden de deelnemende scholen de digitale vragenlijst invullen. Per mail ontvingen zij hiervoor de inloggegevens en zo kon Evi op een gewenst moment en op een gewenste locatie via een computer worden ingevuld. Voor vragen en bij problemen was ondersteuning via evi@lkca.nl en CultuurStation beschikbaar.

3.4 De dataverwerking

De vragenlijst bestaat uit een samenstelling van open en een gesloten vragen en levert daarom zowel kwantitatieve als kwalitatieve data op. Alle antwoorden van alle vragenlijsten zijn nauwkeurig gelezen en gecodeerd. Dit is gedaan met behulp van het codeerprogramma *ATLAS.ti* en uitgaande van een handleiding, opgesteld aan de hand van de voorgaande onderzoeken.

Dankzij het volgen van deze handleiding blijft het onderzoek steeds een betrouwbare vergelijking met het vorige onderzoek en de onderzoeken die nog zullen volgen. Zo ontstaat er inzicht in de aard van de uitspraken (kwalitatief), het aantal keren dat een uitspraak voorkomt (kwantitatief) en in welk verband de uitspraken worden gedaan (relationeel). Ieder jaar vinden echter nuanceverschillen plaats in de rapporten doordat bepaalde wensen van penvoerders zijn veranderd of doordat de handleiding toe is aan aanvulling en verbetering. Deze veranderingen worden landelijk verzameld en worden indien nodig verwerkt in de handleiding voor de onderzoekers die de eerstvolgende onderzoeken zullen gaan uitvoeren.

De Evi-scores verschaffen hierbij de kwantitatieve data. Aan het eind van elk onderdeel wordt in de vragenlijst steeds de scenariovraag gesteld, waarbij de school zelf aangeeft in welk scenario zij denkt te zitten. Op basis van deze antwoorden wordt er voor de school een gemiddeld scenario berekend. Deze worden gebruikt om de gemiddelde scores op gemeentelijk niveau te berekenen.

4. Respons

4.1 Samenvatting

90% van alle deelnemende scholen heeft de Evi-vragenlijst ingevuld. Dit jaar zijn er drie vragenlijsten ongeldig verklaard doordat deze scholen niet hebben voldaan aan het vereiste om de vragenlijst door een tweede invuller te laten invullen. Deze vragenlijsten worden niet meegenomen in de analyse. Ondanks deze onjuiste vragenlijsten is er nog steeds een representatieve respons van 84%, wat betekent dat het onderzoek representatief genoeg is om generaliserende uitspraken te doen. Hiernaast zijn nog 19 onjuiste scenario's gecodeerd: de gegevens van deze onderdelen in de vragenlijsten worden niet meegenomen in de analyse. In totaal is nog 81% van de kwantitatieve data bruikbaar voor het onderzoek en dit is voldoende om generaliserende uitspraken te doen. De gewenste combinatie van invullers, ICC-er en directeur, komt in 52% van de vragenlijsten voor.

4.2 Verwachte respons

Om de scholen te begeleiden heeft CultuurStation vooraf een netwerkbijeenkomst georganiseerd voor de ICC-ers. Ook heeft CultuurStation via de mail een handleiding en presentatie verspreid. En daarbij zijn zij nog op alle scholen geweest om vooral de noodzaak en de inlogprocedure uit te leggen. Alle scholen hebben Evi zelf ingevuld, zonder dat er een intermediair naast zat. 50 scholen hebben een uitnodiging ontvangen en CultuurStation hoopte op een respons van 30 scholen, dus 60%. Uiteindelijk hebben 45 scholen de vragenlijst ingevuld, een respons van 90%.

4.3 Totale respons

Het geldige responspercentage van 84% zit ver boven de benodigde 60% respons van een kwalitatief onderzoek, waardoor dit onderzoek dus als representatief voor de onderzoekspopulatie gezien kan worden en er valide uitspraken gedaan kunnen worden over de ontvangen data.

4.4 Respons

Bespreek de gegevens van de tabel in een alinea.

Cultuurtraject	Aantal deelnemende scholen	Aantal ontvangen Evi's	Responspercentage
Basis	9	6	67%
Op maat	41	39	95%

Figuur 2: Tabel van responspercentage per traject.

4.6 Geschikte respons

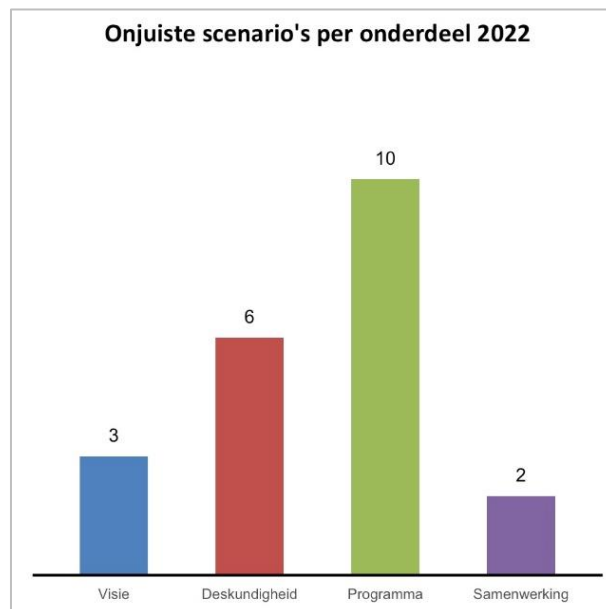
Bij het invullen van de vragenlijst zijn de invullers verplicht alle vragen in te vullen. Doordat scholen bij elke vraag een antwoord moeten geven, is non-respons niet mogelijk. De vragenlijst kan echter niet voorkomen dat een invuller bij een vraag 'geen', 'weet niet', of andere vergelijkbare antwoorden invult. Doordat de onderzoeker de vragenlijsten met een kwalitatieve methode

benadert, kan deze gedeeltelijke non-respons verklaard worden. Dit betekent dus dat de non-respons geen invloed heeft op de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek.

Ongeschikte respons is in dit onderzoek mogelijk door twee verschillende factoren:

1. Er is geen tweede invuller; de school heeft maar één persoon de vragenlijst laten invullen en Evi stelt het vereiste dat twee verschillende invullers, het liefste een ICC'er en een directeur, de vragenlijst invullen. Als dit niet het geval is, is de vragenlijst ongeschikt voor het onderzoek.
2. De vragenlijst is onvolledig ingevuld; een vragenlijst is voor een groot deel onvolledig ingevuld wat ervoor zorgt dat de vragenlijst ongeschikt is voor het onderzoek.

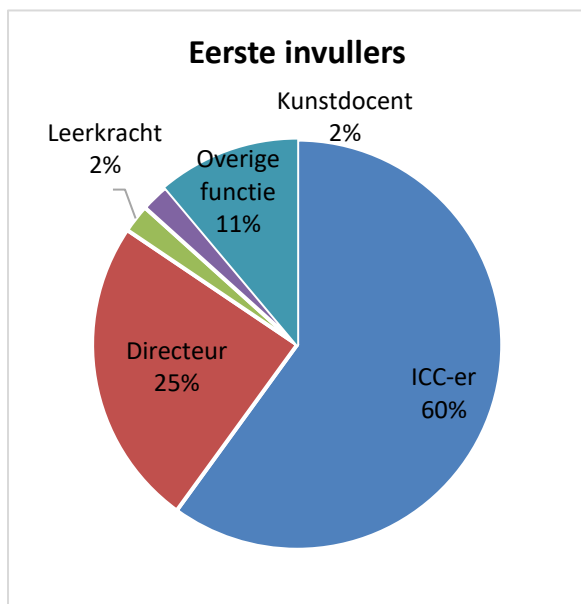
Naast de ongeschikte respons is het ook mogelijk dat er sprake is van een ongeldige respons. Dit betekent dat een school een scenario onjuist heeft ingevuld. Deze scenario's worden niet meegenomen in de verdere verwerking van de gegevens. Hieronder is te zien hoeveel onjuiste scenario's er per categorie zijn aangegeven. Gemiddeld gaat het om 12% onjuiste scenario's, wat vooral wordt veroorzaakt door het aantal onjuiste scenario's op het onderdeel programma (24%). De mogelijke verklaring daarvoor wordt in dat hoofdstuk gegeven. Deze afwijking is overigens herkenbaar op basis van eerdere Evi-analyses: scholen vinden het kennelijk lastiger om dit in te schatten dan de andere aspecten.

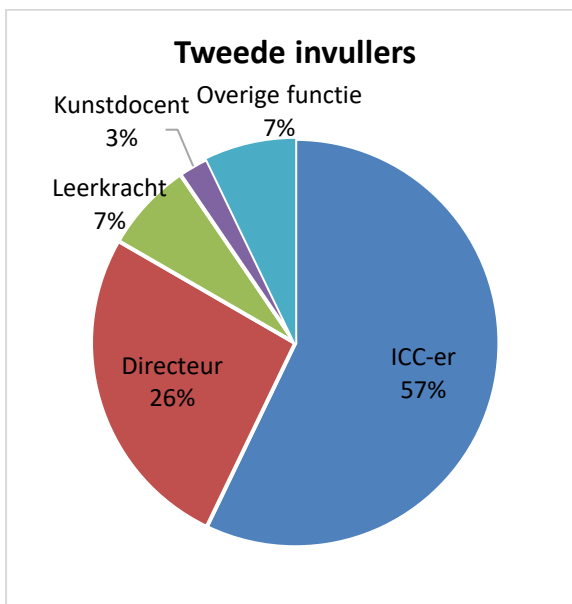
Figuur 3: Onjuiste scenario's per onderdeel 2023.

4.7 Respondenten

Het streven is dat de vragenlijst door de directeur en icc'er gezamenlijk wordt ingevuld, of op zijn minst door een van de twee met een andere collega. Dat was ook het geval bij veruit de meeste scholen: bij 22 scholen, ruim de helft, vulden zij het samen in. Dit vergroot de betrouwbaarheid van de uitkomsten.

Figuur 4: Procentuele verdeling eerste invullers.

Figuur 5: Procentuele verdeling tweede invullers.

	Invuller 1: directeur/ locatieleider	Invuller 1: ICC-er	Invuller 1: overig	Invuller 1: leerkracht	Invuller 1: kunstdocent
Invuller 2: directeur/ locatieleider		11			
Invuller 2: ICC-er	11	10	1	1	
Invuller 2: overig		3	1		
Invuller 2: leerkracht		2		1	
Invuller 2: kunstdocent					1

Figuur 6: Combinaties eerste en tweede invullers

4.8 Evaluatie van respons

De vragenlijst is geschikt voor twee verschillende doelen:

1. Zodat de school inzicht krijgt in haar eigen cultuuronderwijs en door de jaren heen kan zien wat de ontwikkeling is.
2. Data voor het tweejaarlijks onderzoek voor CultuurStation zodat zij inzicht krijgen van de effectiviteit van de CmK-regeling

De hoge respons is een goed teken van de betrokkenheid van de scholen bij CmK en de voorbereiding door CultuurStation. Het zou voor een volgende keer goed zijn om nog eens te benadrukken dat het van belang is dat de vragenlijst door twee personen wordt ingevuld om het aantal geldige resultaten te vergroten. Over de vragen onder de categorie Programma kan CultuurStation met de scholen in gesprek gaan om daar het aantal onjuiste scenario's omlaag te brengen.

5. Visie

Dit hoofdstuk laat de resultaten van dit jaar zien op het gebied van de visie. De knelpunten die scholen tegen komen op het onderdeel Visie worden ook besproken. Als laatste volgt een evaluatie en advies over de beschreven resultaten.

5.1 Samenvatting

Van de deelnemende scholen hebben veel, 29 (69%) een visie. Acht daarvan (19%) bevinden zich in scenario 3 of vier en hebben dus een visie op cultuuronderwijs die wordt gedragen door het team. 87,5% daarvan is hier tevreden over. De helft van de scholen bevindt zich in scenario 2 en heeft dus een visie omschreven op cultuuronderwijs. Tweederde daarvan is tevreden. Veertien scholen (33%) bevinden zich in scenario 1; zij hebben nog geen visie op cultuuronderwijs omschreven. De helft hiervan is daar ontevreden over. Drie scholen vulden een onjuist scenario in.

5.2 Visie in beeld

Een visie is van belang omdat het een voorwaarde is om vraaggericht te kunnen werken. Een visie zorgt ervoor dat een school inzicht krijgt in wat zij nodig heeft qua deskundigheid, hoe zij haar programma voor cultuuronderwijs wil vormgeven en wat voor samenwerkingen zij aan dient te gaan.

De scholen wordt gevraagd om naar hun visie op cultuuronderwijs te kijken en aan te geven in welk scenario zij zich het meest herkennen.

Scenario 1

- We hebben de visie op cultuuronderwijs niet beschreven.

Scenario 2

- We hebben een eigen visie op cultuuronderwijs vastgelegd.
- De visie wordt gedragen en geëvalueerd door de directeur en de cultuurcontactpersoon (icc'er of leerkracht cultuur bijvoorbeeld)
- De directeur e icc-er houden het team op de hoogte.

Scenario 3

- We hebben een eigen visie op cultuuronderwijs opgenomen in ons schoolplan.
- De visie is met het team ontwikkeld en wordt door het team gedragen.
- De visie wordt minimaal jaarlijks met het team geëvalueerd.

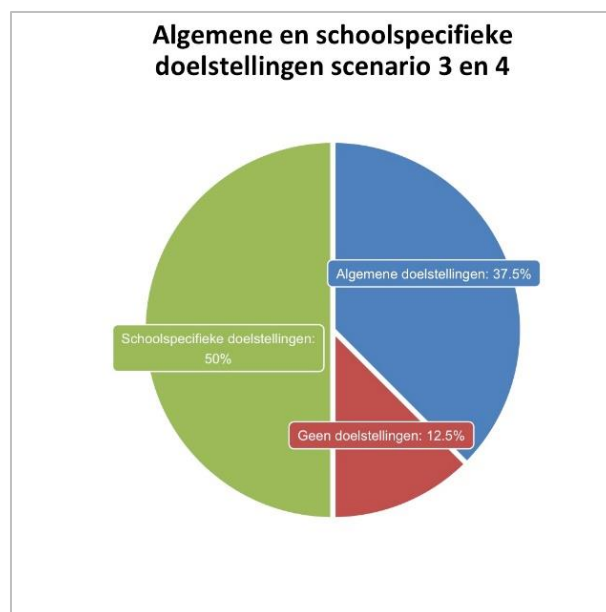
Scenario 4

- We hebben een visie op cultuuronderwijs geïntegreerd in onze bredere onderwijsvisie en expliciet opgenomen in ons schoolplan.
- Het team voelt zich eigenaar van de visie en plannen, deze zijn een vast onderdeel geworden van de kwaliteitszorg van de school.

Onderstaande analyse is opgedeeld in drie verschillende groepen: scholen met een visie op cultuuronderwijs die wordt gedragen door het team (scenario 3 en 4), scholen met een omschreven visie op cultuuronderwijs (scenario 2) en scholen die (nog) geen visie op cultuuronderwijs hebben omschreven (scenario 1).

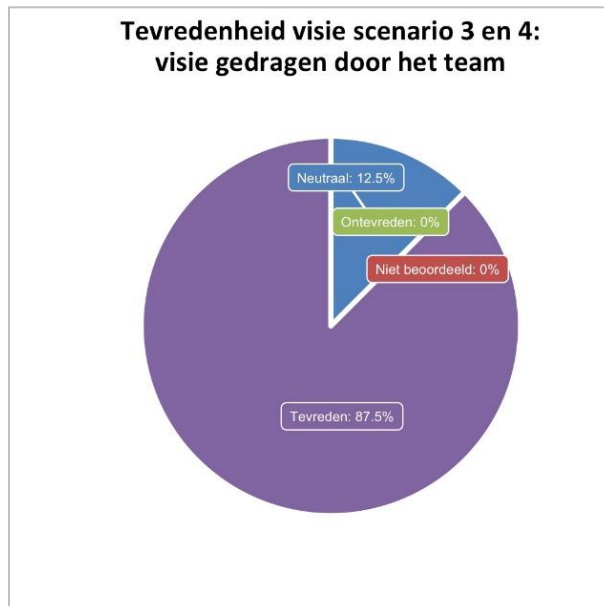
5.2.1 Scholen met een visie op cultuuronderwijs die wordt gedragen door het team (scenario 3 en 4)

Acht van de deelnemende scholen bevonden zich in scenario 3 of 4. Dat is 18% van het totaal. De helft hiervan had schoolspecifieke doelstellingen, de rest had meer algemene of soms (12,5%) geen doelstellingen geformuleerd, zoals in het onderstaande figuur te zien is. Dat laatste klinkt paradoxaal, want een door het team gedragen visie zonder doelstellingen lijkt niet goed mogelijk. Waarschijnlijk zijn de doelstellingen nog impliciet, want uit de antwoorden op de open vragen komt wel duidelijk naar voren dat de scholen weten wat ze willen (en dus een doel voor ogen hebben).

Figuur 7: Procentuele verdeling soorten doelstellingen

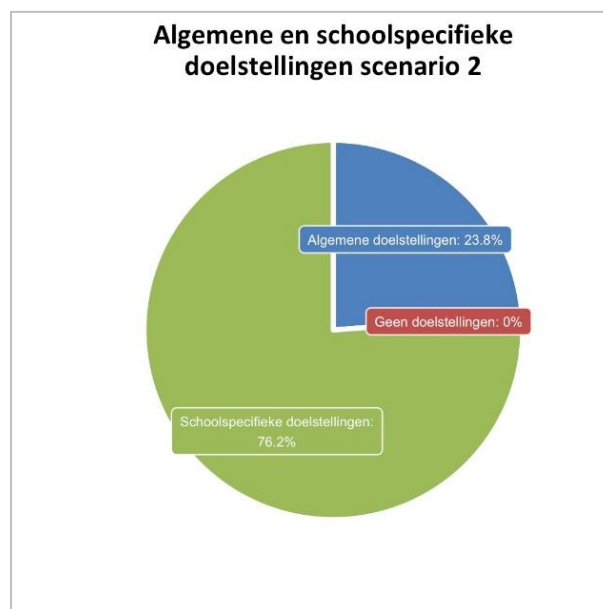
Veruit de meeste scholen in scenario 3 en 4 zijn tevreden over hun visie. Geen enkele school is ontevreden:

Figuur 8: Procentuele verdeling tevredenheid over Visie in scenario 3 en 4

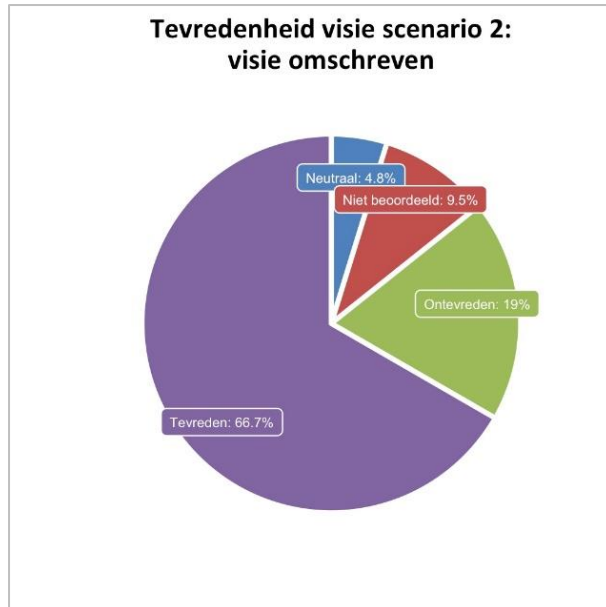
5.2.2 Scholen met een omschreven visie op cultuuronderwijs (scenario 2)

21 scholen, de helft van het totaal, bevindt zich in scenario 2. Ongeveer driekwart hiervan heeft schoolspecifieke doelstellingen en geen enkele geeft aan geen doelstelling te hebben geformuleerd.

Figuur 9: Procentuele verdeling soorten doelstellingen

De scholen in dit scenario zijn grotendeels tevreden, tweederde geeft dit aan. 19% is juist ontevreden, en heeft de ambitie zich hierin verder te ontwikkelen.

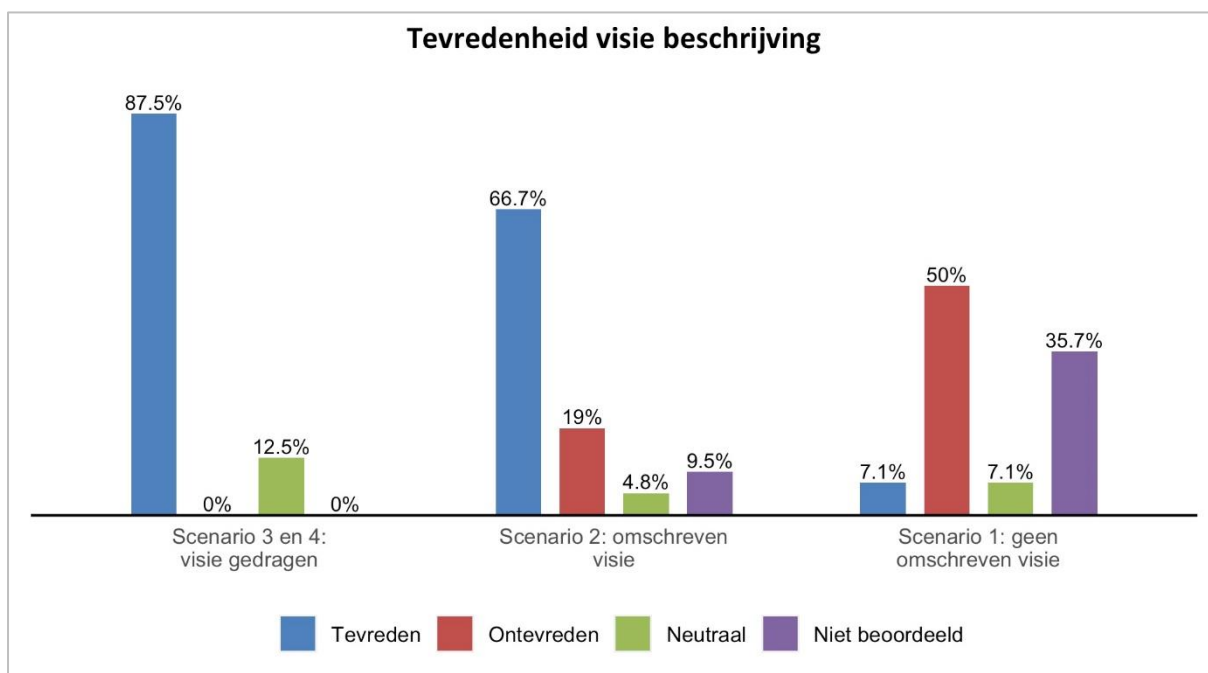
Figuur 10: Procentuele verdeling tevredenheid over Visie in scenario 2

5.2.3 Scholen die (nog) geen visie op cultuuronderwijs hebben omschreven (scenario 1)

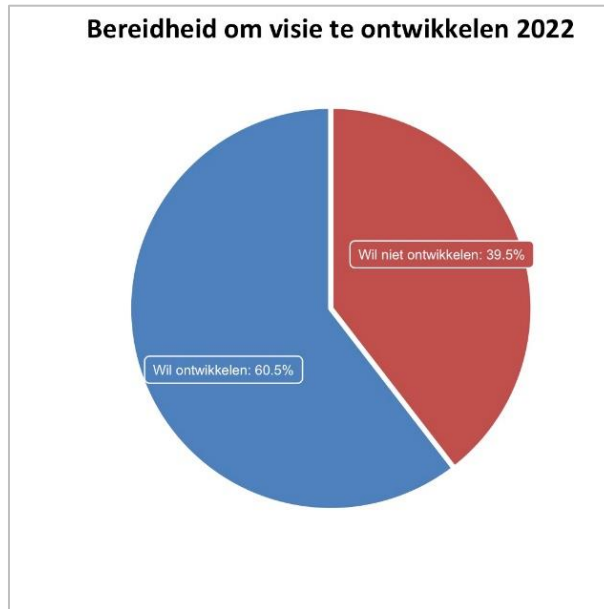
Veertien scholen, een derde van het totaal, heeft nog geen visie op cultuuronderwijs omschreven. Daar zijn deze scholen vaak niet tevreden over (50%). De meeste scholen geven nadrukkelijk aan zich te willen ontwikkelen, zoals de school die schrijft:

Hopelijk kan de icc-er of een collega volgend schooljaar de cursus icc volgen en gesprekken voeren, zodat onze visie op cultuuronderwijs duidelijk wordt en er een gedegen cultuurplan komt waar iedereen zich in kan vinden.

5.2.4 Tevredenheid visie

Figuur 11: Procentuele verdeling tevredenheid Visie

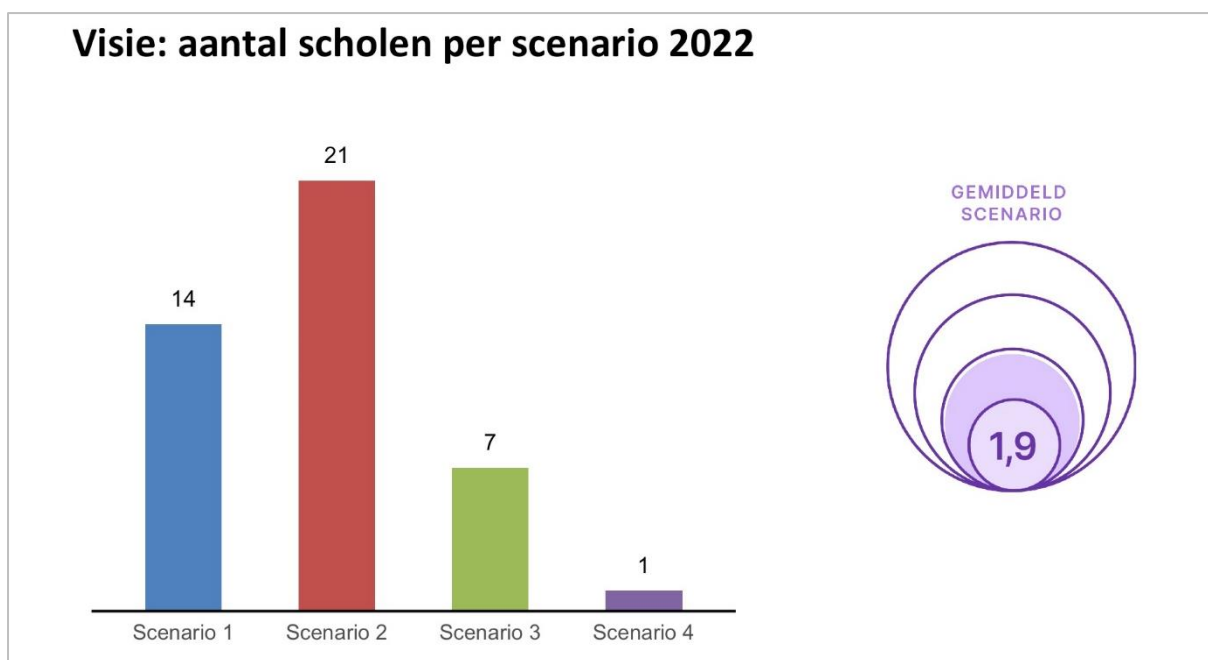
Figuur 12: Bereidheid om visie te ontwikkelen 2023

5.3 Resultaten: Visie

Drie scholen hebben een onjuist scenario ingevuld, wat betekent dat de betrouwbaarheid van deze deelresultaten hoog is. De resultaten van deze scholen zijn niet meegenomen bij de analyse.

5.3.1 Resultaten totaal werkgebied penvoerder

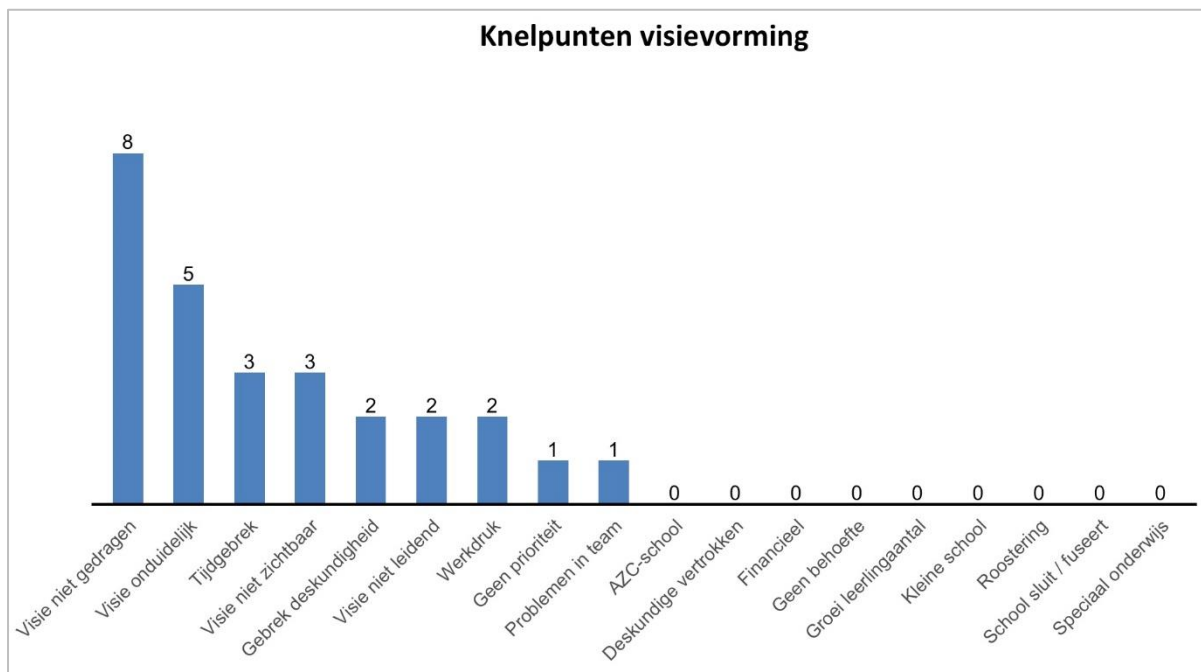
Zoals hieronder te zien is, bevinden de meeste scholen zich in scenario 2. Dat betekent dat er nog veel groeimogelijkheden zijn, al is het model niet bedoeld als groeimodel: elke school heeft, gegeven de context waarin deze zich bevindt, een 'natuurlijk' scenario, dat past bij de leerlingpopulatie, grootte en teamsamenstelling.

Figuur 13: Aantal scholen per scenario 2023 (N=43).

5.4 Knelpunten visievorming

Het meest genoemde knelpunt op het gebied van visie op cultuuronderwijs is de draagvlak in het team, gevolgd door de onduidelijkheid van de visie zelf. Dit zijn twee punten die goed door CultuurStation verholpen kunnen worden, door het aanbieden van workshops en informatiemateriaal en ondersteuning bij het opstellen van de visie. Een aantal keer wordt scholing van een icc'er genoemd. Daarmee zou de school een dubbelslag kunnen slaan: de icc'er leert een visie te formuleren, en bevordert tegelijkertijd de aanwezige deskundigheid in de school.

Figuur 14: Knelpunten visievorming

5.5 Evaluatie en advies

In dit deelhoofdstuk wordt gekeken hoe de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit heeft bijgedragen aan de visievorming zoals beschreven in de voorgaande deelhoofdstukken. Daarnaast wordt er een advies gegeven over hoe CultuurStation ondersteuning kan bieden bij bepaalde onderdelen van visievorming.

De combinatie van het relatief grote aantal scholen in scenario 2 en de knelpunten die hiervoor zijn genoemd maakt duidelijk dat er kansen liggen om scholen te ondersteunen bij het verhelderen van de visie en het creëren van draagvlak bij het team – bijvoorbeeld door mét het team de visie te verhelderen. Daarbij moet wel worden aangetekend dat twee op drie scholen in scenario 2 al wel aangeeft tevreden te zijn over de eigen visie. Ook met het oog op het doel van de indeling in scenario's moet in het achterhoofd worden gehouden dat het niet (per se) nodig is om te 'groeien' naar een volgend scenario.

6. Deskundigheid

Dit hoofdstuk laat de resultaten van dit jaar zien op het gebied van de deskundigheid. De knelpunten die scholen tegen komen op het onderdeel Deskundigheid worden ook besproken. Als laatste volgt een evaluatie en advies over de beschreven resultaten.

6.1 Samenvatting

Van de deelnemende scholen bevorderen veel, 29 (69%) hun deskundigheid. Tien daarvan (24%) bevinden zich in scenario 3 of 4 en bevorderen de deskundigheid gericht. 80% daarvan is hier tevreden over. 45% van de scholen bevindt zich in scenario 2 en coördineren hun deskundigheid en hebben hier zicht op. 57,9% daarvan is tevreden. Elf scholen (26%) bevinden zich in scenario 1; zij coördineren en bevorderen de deskundigheid op het gebied van cultuuronderwijs niet. 36,4% hiervan is daar ontevreden over. Zes scholen vulden een onjuist scenario in.

6.2 Deskundigheid in beeld

De scholen wordt gevraagd om naar hun deskundigheid op cultuuronderwijs te kijken en aan te geven in welk scenario zij zich het meest herkennen.

Scenario 1

- Wij coördineren en bevorderen de deskundigheid op het gebied van cultuuronderwijs niet.

Scenario 2

- Wij coördineren cultuuronderwijs en de deskundigheid op dit gebied.
- We hebben inzicht op de deskundigheid die we in huis hebben.

Scenario 3

- We bevorderen deskundigheid op het gebied van cultuuronderwijs bewust en gericht.
- We stimuleren kwaliteiten van teamleden en zetten deze in.
- Hiervoor reserveren we structureel tijd en middelen

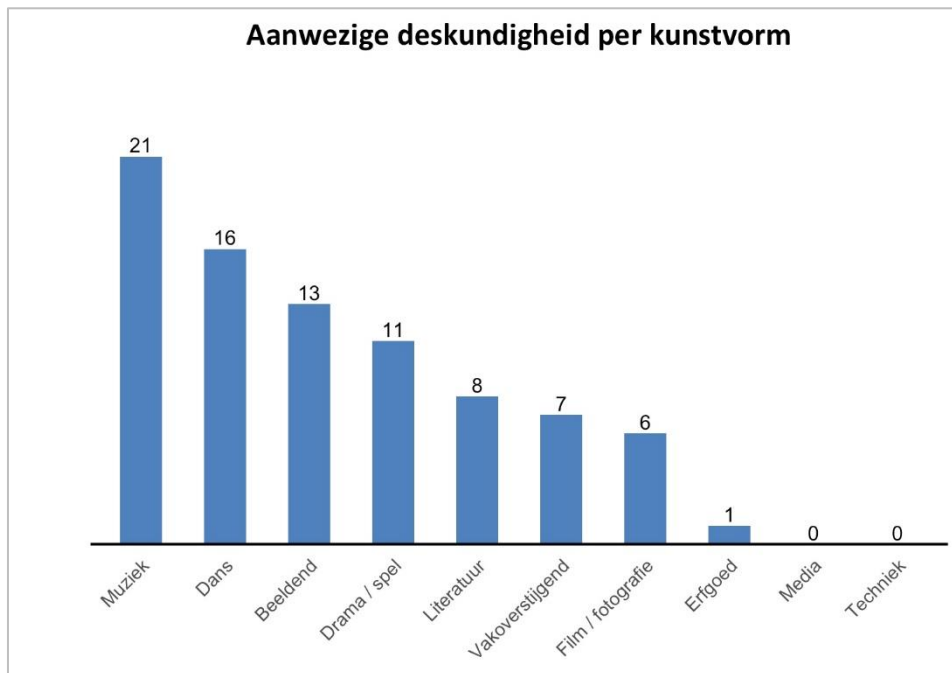
Scenario 4

- De school bevordert planmatig en structureel de deskundigheid van het hele team op het gebied van cultuuronderwijs.
- Wij zijn op het vlak van cultuuronderwijs een lerende organisatie.
- Hiervoor stellen we structureel tijd en middelen beschikbaar.

Onderstaande analyse is opgedeeld in drie verschillende groepen: scholen die deskundigheid bevorderen (scenario 3 en 4), scholen die inzicht hebben in de aanwezige deskundigheid en deze coördineren (scenario 2) en scholen die de deskundigheid niet coördineren en bevorderen (scenario 1).

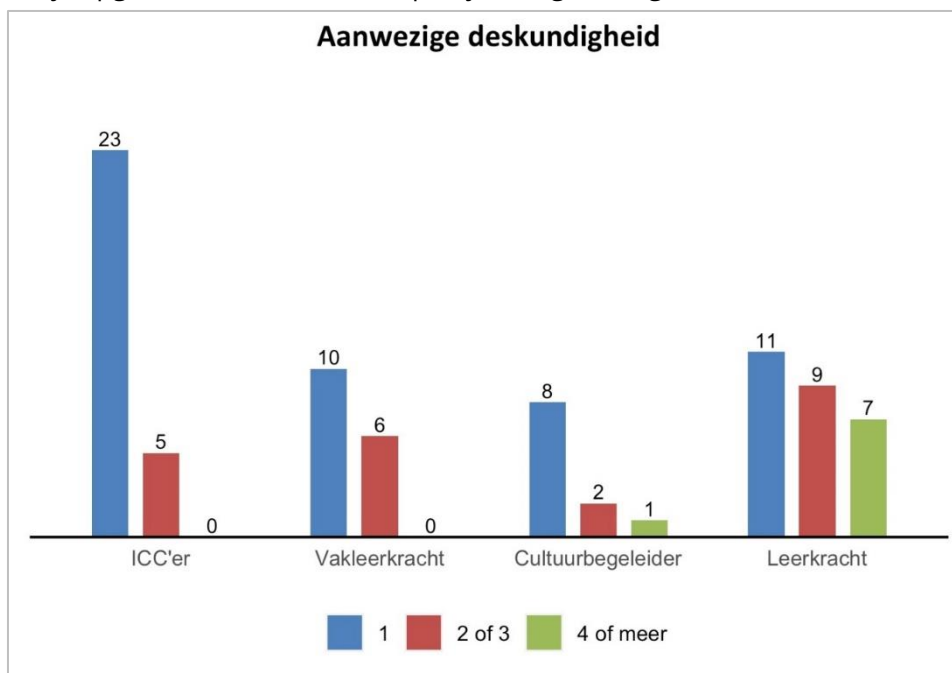
6.2.1 Deskundigheid per discipline

De meest voorkomende discipline waarvan scholen aangeven dat ze over deskundigheid beschikken is muziek, op enige afstand gevolgd door dans, beeldend en drama. Dat is een veel voorkomende verdeling op scholen, als is dans niet altijd zo prominent aanwezig.

Figuur 15: Aanwezige deskundigheid per kunstvorm

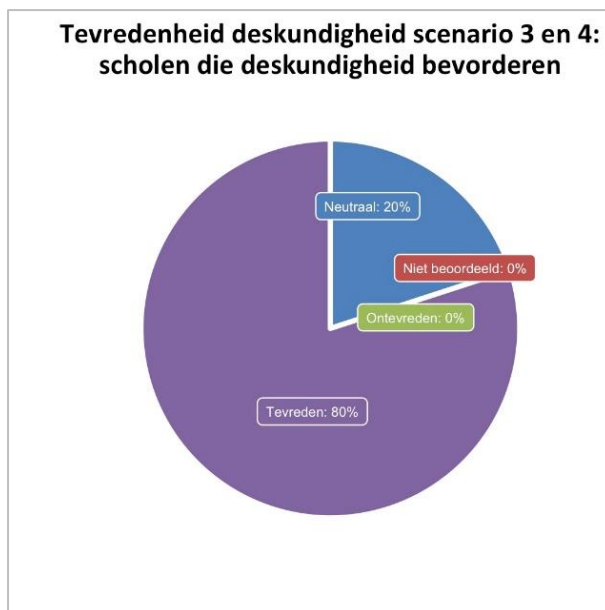
De meest voorkomende vorm van deskundigheid is aanwezig in de persoon van de icc'er, maar ook vakleerkrachten en reguliere leerkrachten met expertise worden genoemd. De functie van cultuurbegeleider, in de zin van iemand die de gelijknamige post-hbo opleiding heeft gevolgd, komt zeer waarschijnlijk niet zo vaak voor als uit de antwoorden lijkt. Waarschijnlijk is de term eerder letterlijk opgevat als iemand die helpt bij de begeleiding van culturele activiteiten.

Figuur 16: Aanwezige deskundigheid

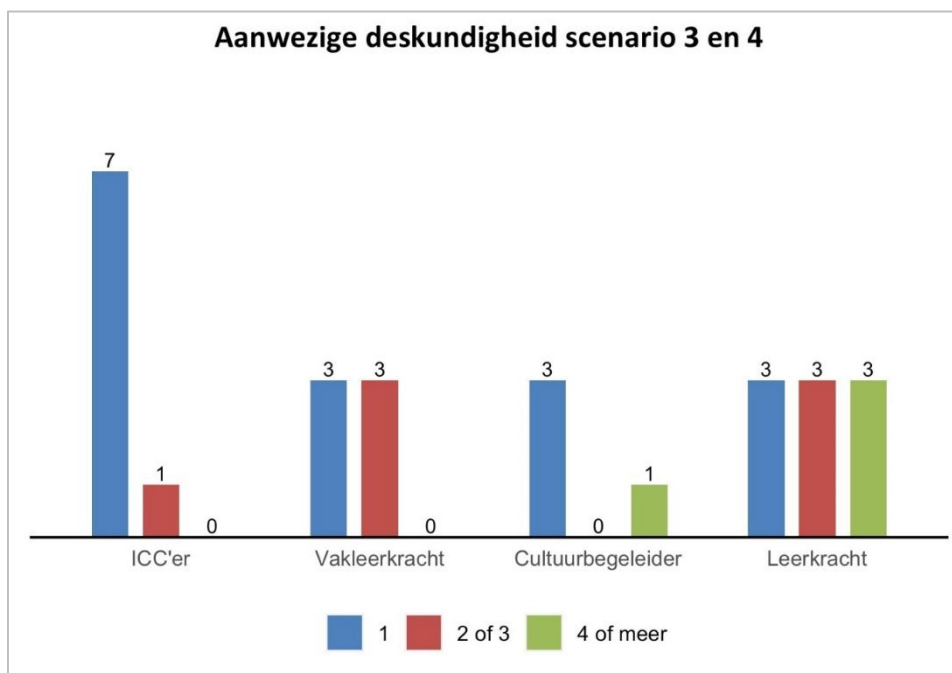
6.2.2 Scholen die deskundigheid bevorderen (scenario 3 en 4)

Er bevinden zich tien scholen (24%) in scenario 3 of 4. Veruit de meeste van deze scholen zijn tevreden (80%) en geen enkele school geeft aan ontevreden te zijn, zoals in onderstaande figuur te zien is.

Figuur 17: Procentuele verdeling tevredenheid over Deskundigheid in scenario 3 en 4

Onderstaand figuur beschrijft wat voor deskundigen en in welke hoeveelheden aanwezig is op de scholen. Dit weerspiegelt het beeld van hierboven, dat veel afhangt van de icc'er waar het gaat om de deskundigheid in de school.

Figuur 18: Aanwezige deskundigheid per kunstvorm scenario 3 en 4

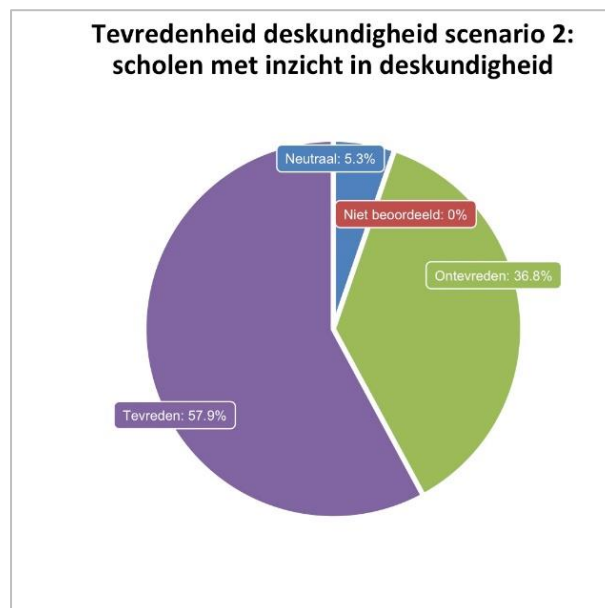
De helft van de scholen in scenario 3 en 4 wil zich nog verder ontwikkelen. Scholen die dat niet willen noemen onder meer werkdruk als oorzaak. Bij anderen is het een kwestie van tevredenheid en prioritering, zoals bij deze school:

Wij zijn tevreden hoe het nu gaat en willen dit eerst borgen en continueren. Daarna in overleg met het team kijken naar volgende stappen of welke richting we op willen.

Scholen die zich wel willen ontwikkelen willen dat doen op het gebied van specifieke disciplines, of als team gezamenlijk.

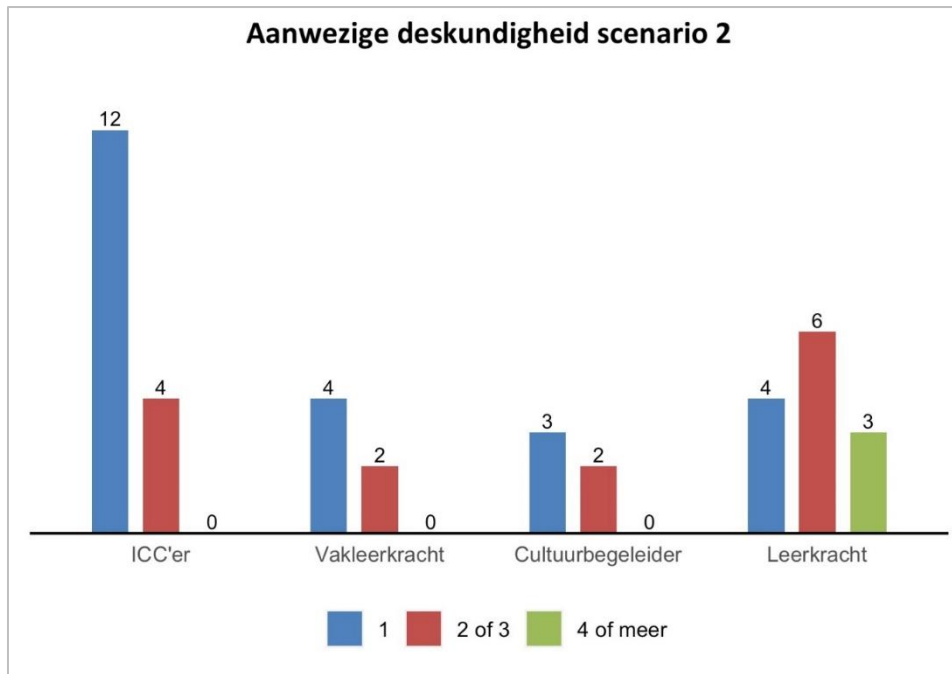
6.2.3 Scholen die inzicht hebben in de aanwezige deskundigheid en deze coördineren (scenario 2)

45% van de scholen (19) bevinden zich in scenario 2. De meeste van deze scholen zijn tevreden, maar een aanzienlijk deel, 36,8%, geeft aan ontevreden te zijn, zoals in onderstaand figuur te zien is.

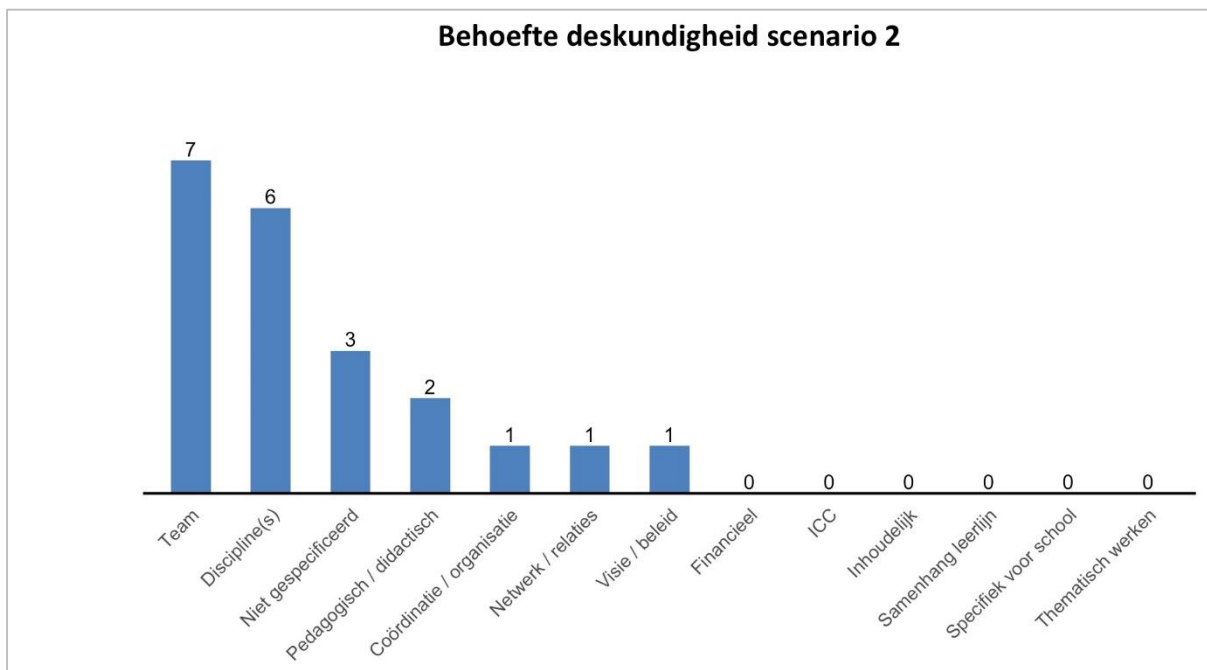
Figuur 19: Procentuele verdeling tevredenheid over Deskundigheid in scenario 2

Bij de meeste scholen in dit scenario is de icc'er de belangrijkste aanwezige deskundige, hoewel er ook scholen die meerdere reguliere leerkrachten in dienst hebben die deskundig zijn in cultuuronderwijs.

Figuur 20: Aanwezige deskundigheid per kunstvorm scenario 2

De meeste scholen in dit scenario, 12 van de 19, willen zich verder ontwikkelen, meestal gericht op het hele team, maar ook op het gebied van specifieke disciplines zoals in onderstaand figuur te zien is. Er wordt slechts één keer expliciet aangegeven op welke disciplines de school zich dan wil ontwikkelen (dans, drama, spel en vakintegratie).

Figuur 21: Verschillende soorten behoeftes omtrent deskundigheid van de scholen uit scenario 2

De meeste scholen die zich willen ontwikkelen hebben daar concrete ideeën over, die veelal neerkomen op het structureel inbedden van de deskundigheid in het team. Een school verwoordt dat zo:

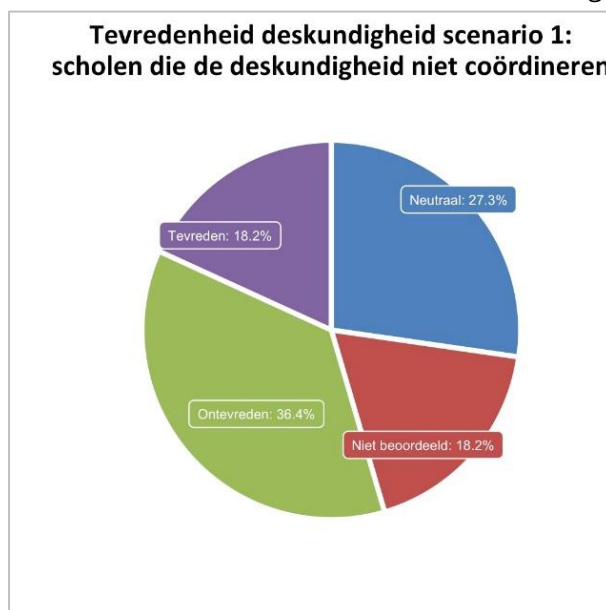
Graag willen we van het praktisch invulling geven van de lessen naar een samenhangend eigen curriculum wat recht doet aan de leefwereld van onze leerlingen. Dit willen we graag verder uitwerken met daarin in ogenschouw nemend de wettelijke burgerschapsopdracht.

6.2.4 Scholen die de deskundigheid niet coördineren en bevorderen (scenario 1)

Elf scholen (26%) bevindt zich in scenario 1 en komt niet toe aan het coördineren of stimuleren van de deskundigheid. De scholen zijn daar vaak niet tevreden over, maar ruim een kwart staat hier neutraal tegenover. De situatie laat het voor veel scholen niet toe om hier nu werk van te maken:

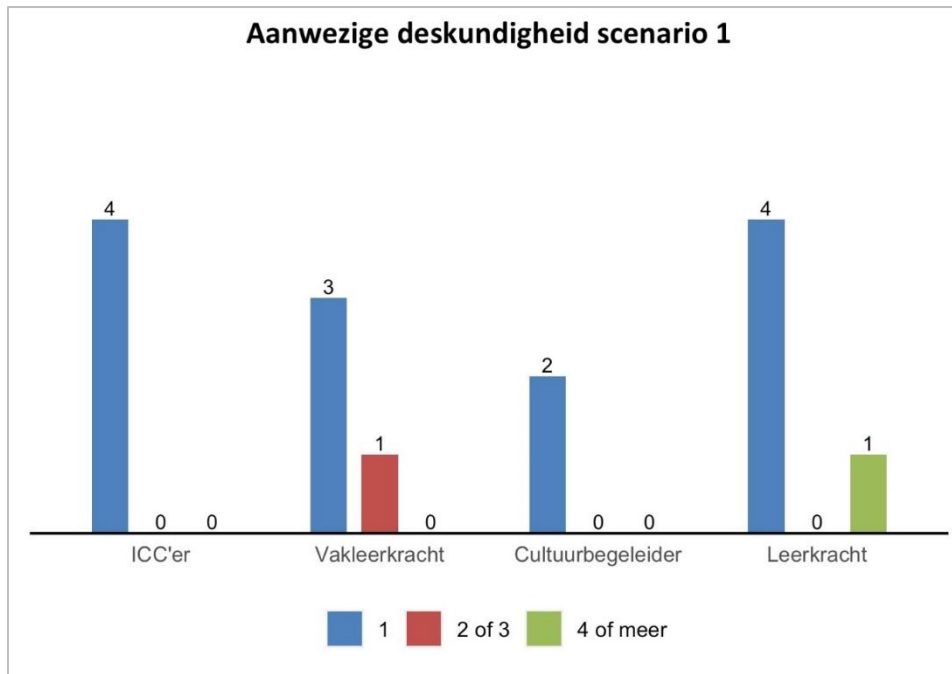
We willen wel maar de werkdruk is al zo hoog dat er dat nu even niet in zit. We huren deze mensen wel in om toch aan de doelen te werken.

In onderstaande figuur is te zien dat ruim een derde ontevreden is en nog geen 30% tevreden.

Figuur 22: Procentuele verdeling tevredenheid over Deskundigheid in scenario 1

Ondanks dat deze scholen de deskundigheid niet coördineren of bevorderen, is er regelmatig wel enige deskundigheid aanwezig, zoals hieronder te zien is, al zijn de verschillen met scenario 3 en 4 begrijpelijkerwijs groot.

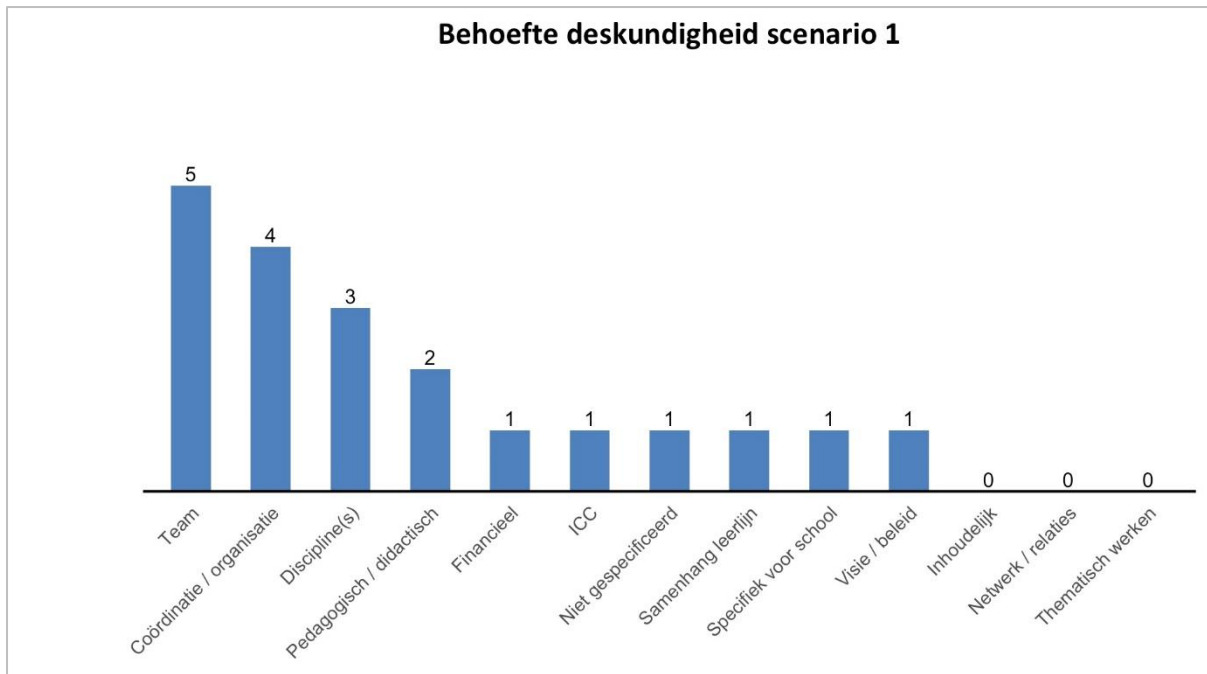

Figuur 23: Aanwezige deskundigheid per kunstvorm scenario 1

De helft van de scholen in scenario 1 wil zich verder ontwikkelen, de andere helft niet. Het lijkt vooral de eerste stap te zijn die hen hierin tegenhoudt, zoals deze school aangeeft:

Ik denk dat we eerst maar eens moeten beginnen bij de visie voordat we verder gaan. Ik zou wel graag een keer een gesprek willen met iemand om eens te kijken naar mogelijkheden, ideeën die gezien zijn op andere scholen waardoor we misschien sneller de ontwikkeling op [onze school] in gang kunnen zetten.

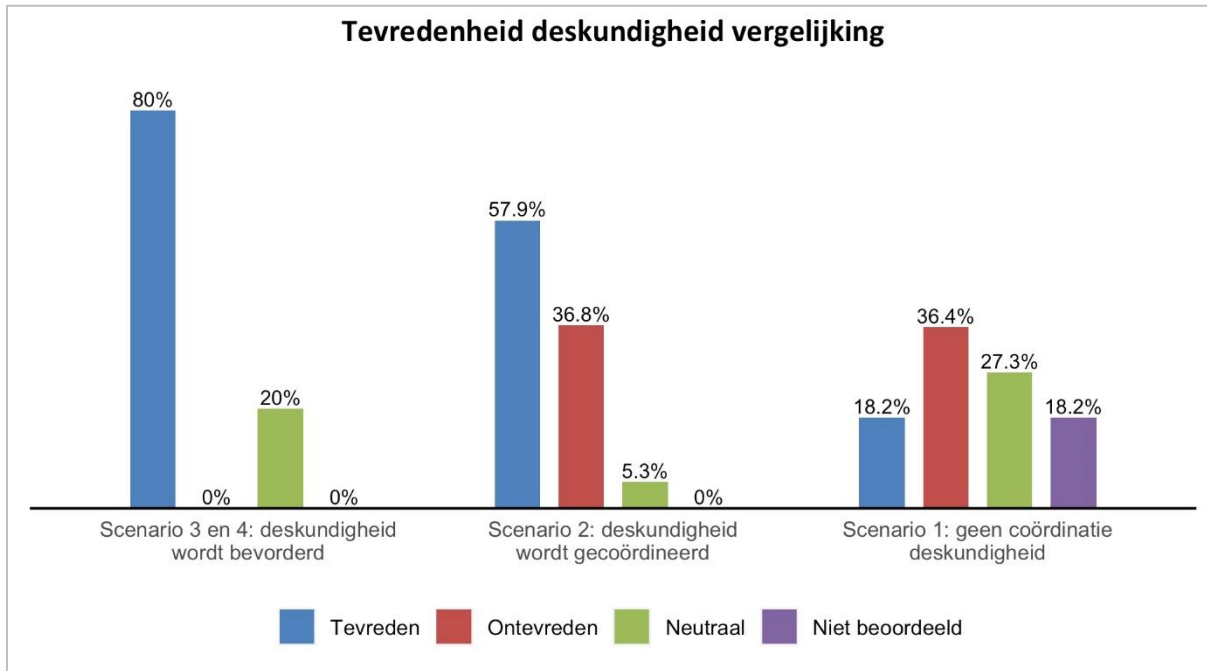
Met name op het gebied van het team als de organisatie hebben deze scholen behoefte aan ontwikkeling van de aanwezige deskundigheid, zoals in onderstaand figuur te zien is.

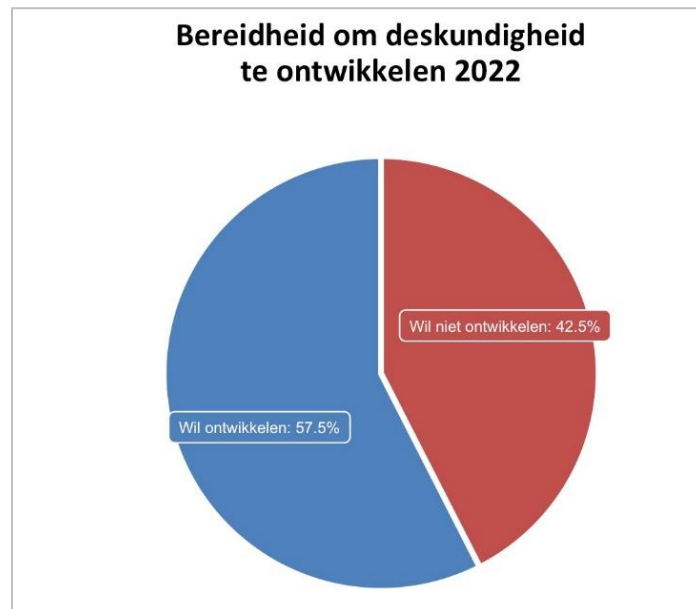
Figuur 24: Verschillende soorten behoeftes omtrent deskundigheid van de scholen uit scenario 1

Scholen die zich wel willen ontwikkelen, zien vooral gaten op het gebied van verschillende kunstdisciplines en in het ontwikkelen van een visie op basis waarvan ze keuzes kunnen maken.

6.2.5 Tevredenheid deskundigheid

Figuur 25: Procentuele verdeling tevredenheid Deskundigheid

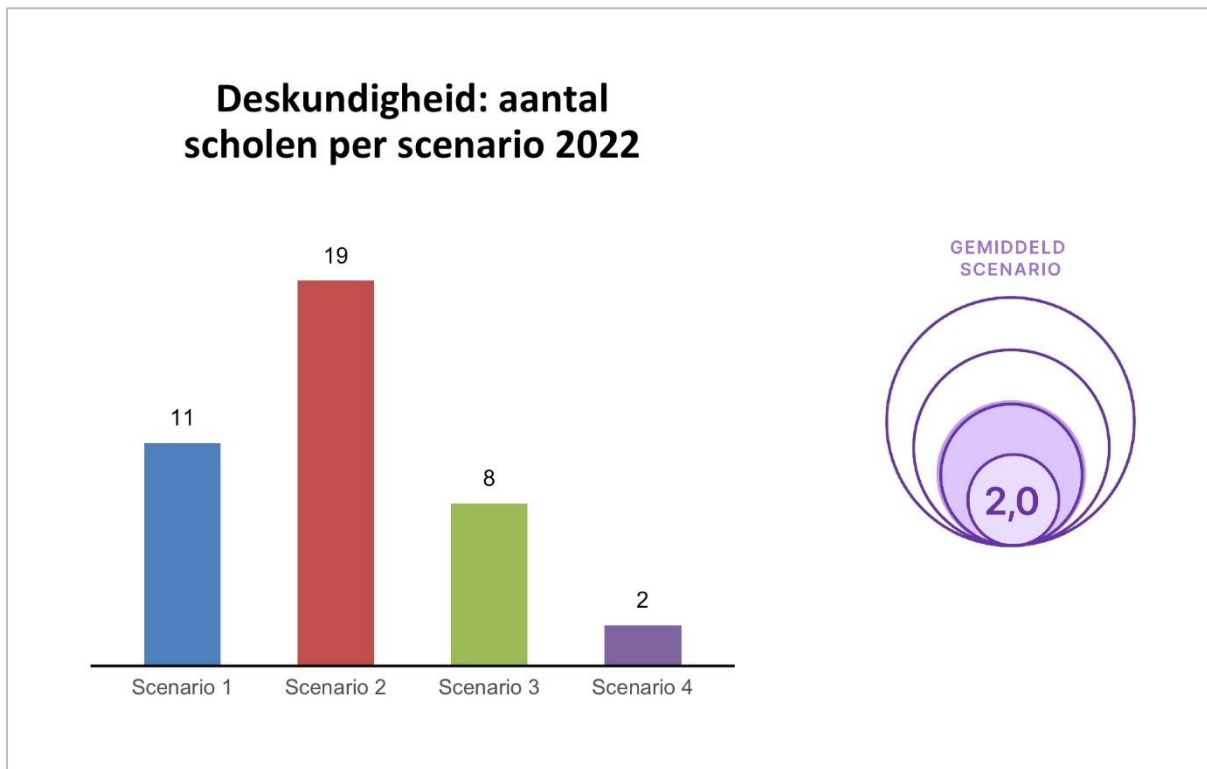
Figuur 26: Bereidheid om deskundigheid te ontwikkelen 2023

6.3 Resultaten: Deskundigheid

Zes scholen hebben een onjuist scenario aangevinkt. De gegevens van deze scholen zijn niet meegenomen in bovenstaande en onderstaande resultaten.

6.3.1 Gemeentelijke resultaten Deskundigheid

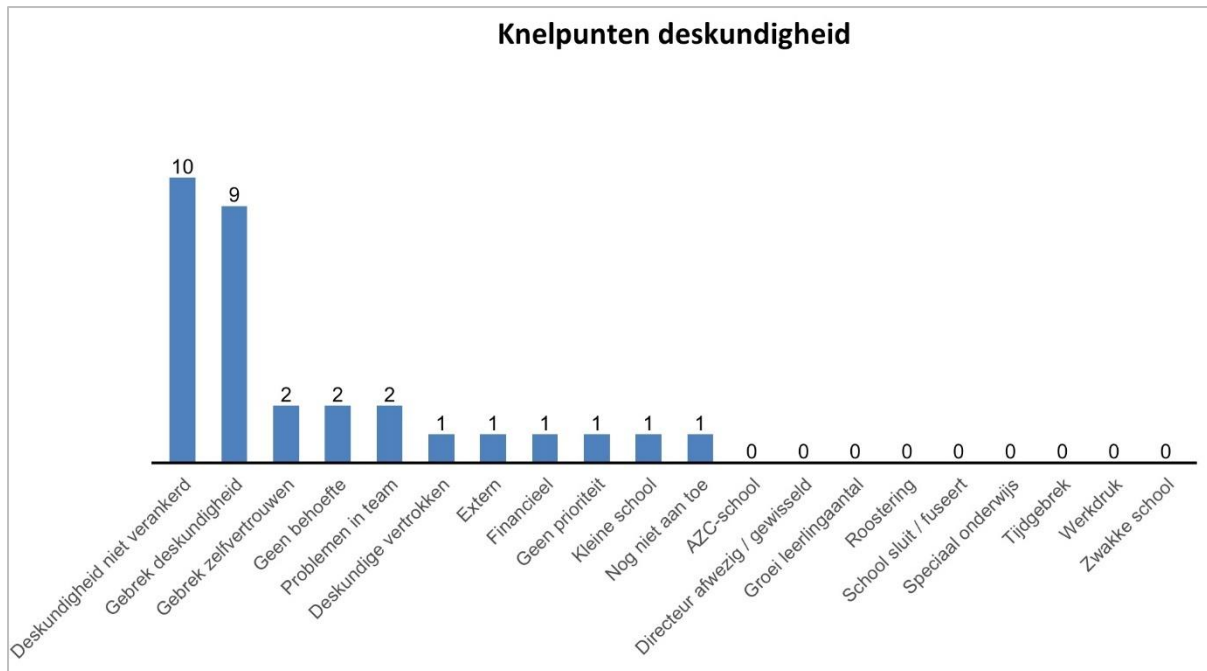
De meeste scholen bevinden zich in scenario 2, wat ook het gemiddelde scenario is. Zij hebben zicht op de aanwezige deskundigheid en coördineren deze ook.

Figuur 27: Aantal scholen per scenario 2023 (N=40).

6.4 Knelpunten Deskundigheid

Het grootste obstakel voor de verdere ontwikkeling van de deskundigheid in de school is volgens de scholen datzelfde gebrek aan deskundigheid, dat er ofwel in onvoldoende mate is, ofwel slecht verankerd is in de school. Ondersteuning bij deskundigheidsontwikkeling, in lijn met de visie van de school is een belangrijke eerste stap om hier verandering in aan te brengen, al moet ook worden benadrukt dat voor sommige scholen het aanbod van buiten de school voldoende is voor cultuuronderwijs waar ze tevreden over kunnen zijn.

Figuur 29: Knelpunten deskundigheid

6.5 Evaluatie en advies

In dit deelhoofdstuk wordt gekeken hoe de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit heeft bijgedragen aan de deskundigheidsbevordering zoals beschreven in de voorgaande deelhoofdstukken. Daarnaast wordt er een advies gegeven over hoe CultuurStation ondersteuning kan bieden bij bepaalde onderdelen van deskundigheidsbevordering.

Een groot deel van de scholen wil de deskundigheid in de school verder ontwikkelen. Uit de antwoorden op de open vragen is af te leiden dat zij dit vaak zien in samenhang met andere factoren, zoals draagvlak in het team, het opstellen van een visie en de leerlingpopulatie. Bij verdere ondersteuning vanuit CultuurStation is dat laatste belangrijk om mee te nemen in het gesprek over de behoefte aan deskundigheidsontwikkeling.

7. Programma

Dit hoofdstuk laat de resultaten van dit jaar zien op het gebied van het programma. De knelpunten die scholen tegen komen op het onderdeel Programma worden ook besproken. Als laatste volgt een evaluatie en advies over de beschreven resultaten.

7.1 Samenvatting

Van de deelnemende scholen brengt 30 (73%) samenhang aan in hun cultuuronderwijs. Acht daarvan (19%) bevinden zich in scenario 3 of 4 en brengen bewust samenhang aan. Zij zijn hier allemaal tevreden over. 38% van de scholen bevindt zich in scenario 2 en hebben een enigszins samenhangend cultuuronderwijs. 37,5% daarvan is tevreden. Twaalf scholen (29%) bevinden zich in scenario 1; zij hebben geen samenhangend cultuuronderwijs. 41,7% hiervan is daar ontevreden over. Tien scholen vulden een onjuist scenario in. Excursies zijn de meest voorkomende onderwijsvorm in zowel onder- als bovenbouw. Beeldende kunst is de kunstvorm die het meest wordt aangeboden.

7.2 Programma in beeld

De scholen wordt gevraagd om naar hun programma voor cultuuronderwijs te kijken en aan te geven in welk scenario zij zich het meest herkennen.

Scenario 1

- De programmaonderdelen vertonen geen samenhang.
- Activiteiten vinden incidenteel plaats en worden gekozen op initiatief van individuele leerkrachten.

Scenario 2

- De programmaonderdelen zijn enigszins op elkaar afgestemd, bijvoorbeeld in de vorm van een methode, cultuurmenu of projectweek.
- Hiervoor reserveren we tijd en middelen in.

Scenario 3

- We brengen – vanuit zelfbenoemde doelen – bewust samenhang aan in de programmaonderdelen door bijvoorbeeld verbinding met andere vakken of een leerling van groep 1 t/m 8.
- Hiervoor reserveren we structureel tijd en middelen.

Scenario 4

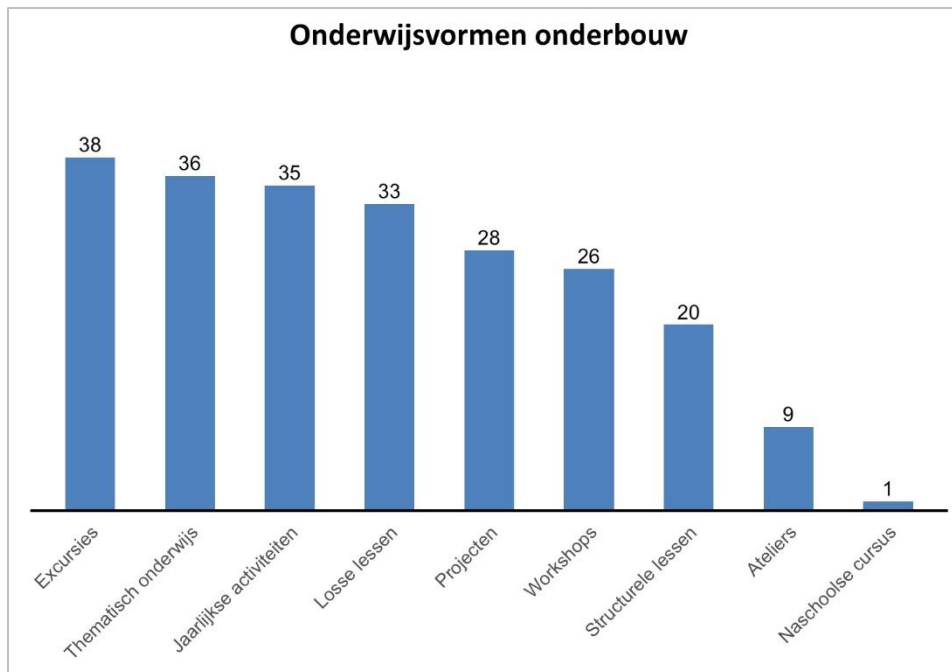
- We brengen – vanuit zelfbenoemde doelen – bewust samenhang aan in de programmaonderdelen door bijvoorbeeld samenhang met andere vakken en een leerlijn van groep 1 t/m 8.
- Ook maken we verbinding met buitenschoolse activiteiten, de voorschoolse educatie of het voortgezet onderwijs.

- We reserveren hiervoor structureel voldoende tijd en middelen.

Onderstaande analyse is opgedeeld in drie verschillende groepen: scholen die bewust samenhang aanbrenge in hun cultuuronderwijs (scenario 3 en 4), scholen met enigszins samenhangend cultuuronderwijs (scenario 2) en scholen zonder samenhangend cultuuronderwijs (scenario 1).

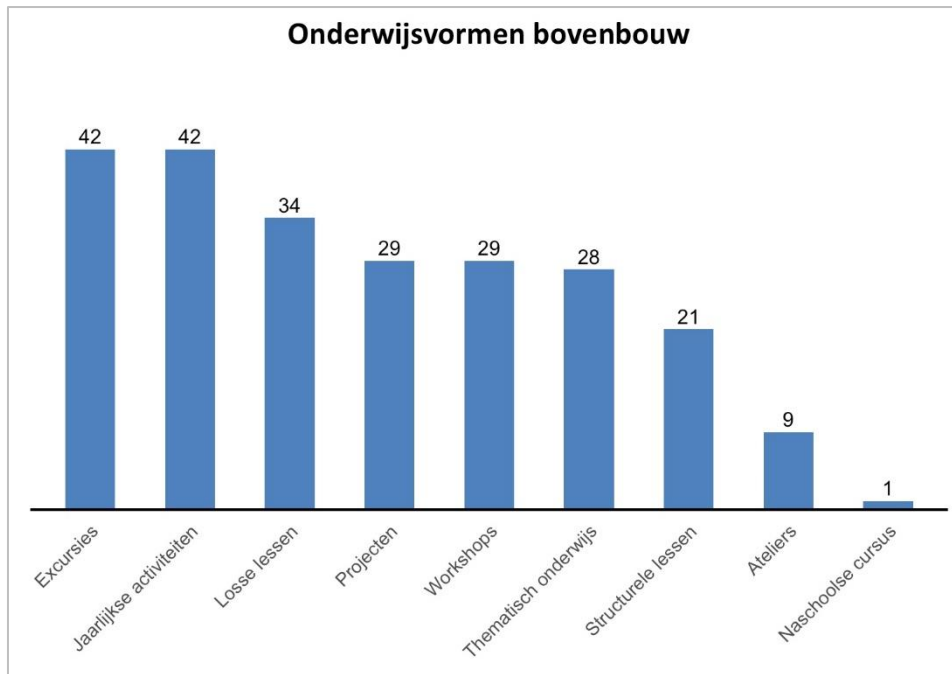
7.2.1 Onderwijsvormen

Zoals in onderstaand figuur te zien is, bieden scholen een veelheid aan onderwijsvormen aan in de onderbouw. Aangezien het totale aantal scholen relatief klein is, maken de aantallen in de grafiek duidelijk dat op elke school meerdere vormen van cultuureducatie worden aangeboden. Alleen structurele lessen en ateliers komen weinig voor.

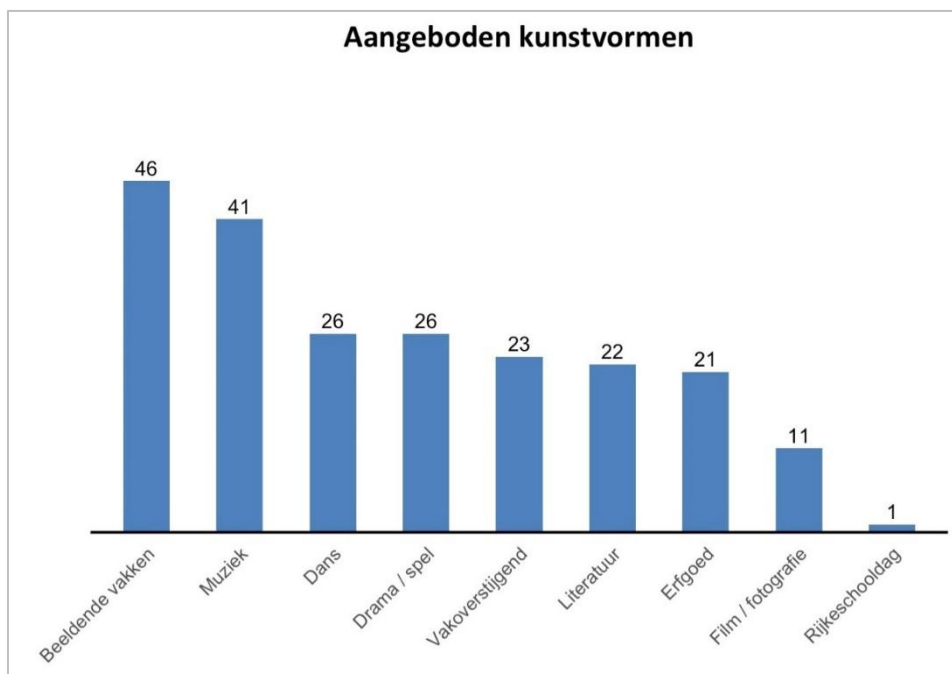
Figuur 30: Onderwijsvormen onderbouw

Het beeld voor de bovenbouw is vergelijkbaar met dat in de onderbouw, met een klein verschil voor excursies en jaarlijkse activiteiten, die meer voorkomen, wat gezien de leeftijdsgroep te verwachten was.

Figuur 31: Onderwijsvormen bovenbouw

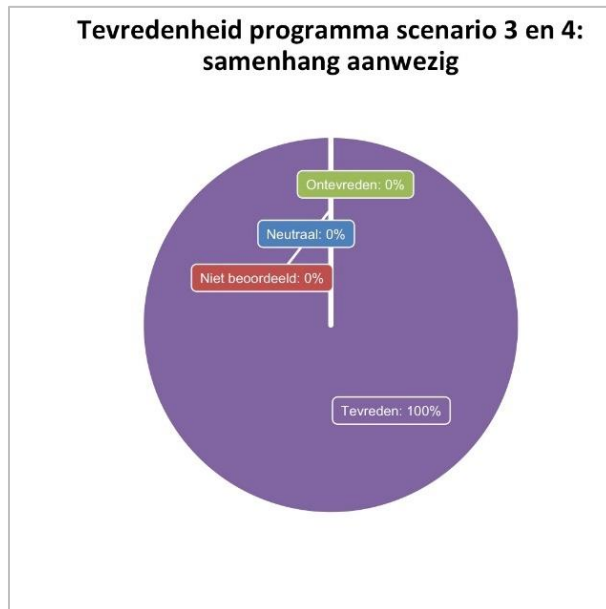
De door de scholen genoemde kunstvormen in hun programma lopen uiteen van beeldende vakken en muziek tot film en fotografie. De eerste twee worden daarbij relatief vaak genoemd, de laatste veel minder. Dat is een patroon dat overeenkomt met scholen elders.

Figuur 32: Aangeboden kunstvormen

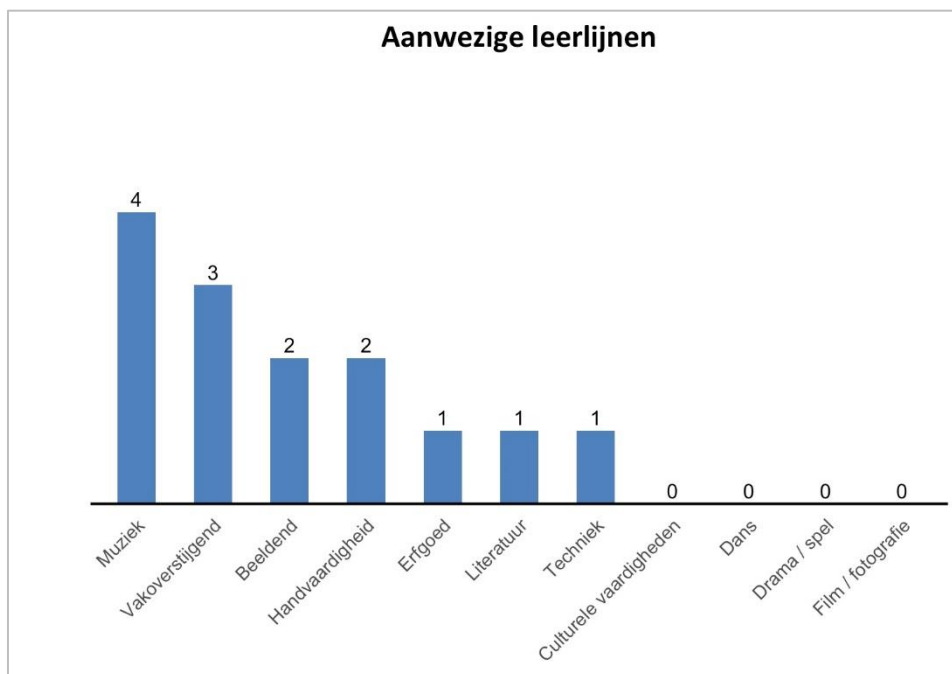
7.2.2 Scholen die bewust samenhang aanbrengen in hun cultuuronderwijs (scenario 3 en 4)

Er bevinden zich acht scholen in scenario 3 of 4, dat is 19% van het totaal. Die scholen zijn evenwel, zoals in onderstaande figuur te zien is, zeer tevreden over het aanbod.

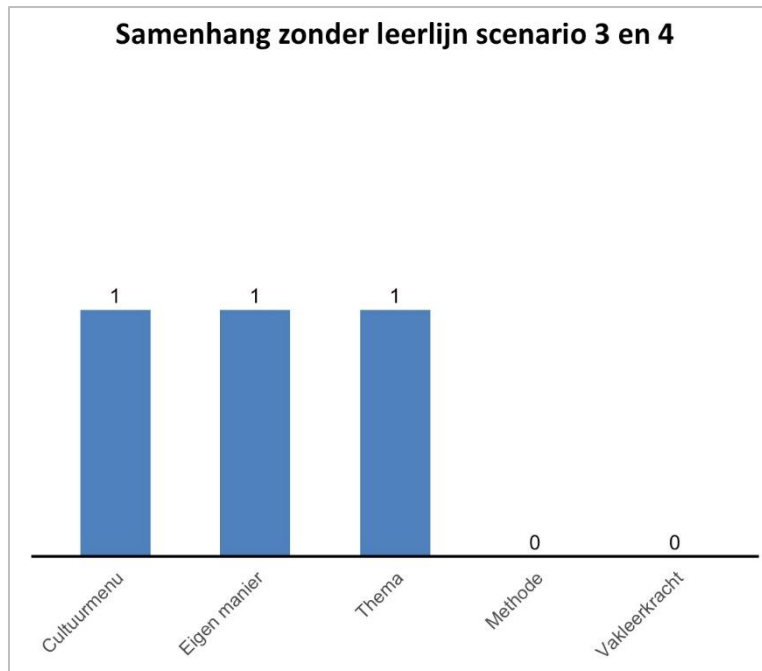
Figuur 33: Procentuele verdeling tevredenheid over Programma in scenario 3 en 4

De scholen in deze scenario's hebben veelal een leerlijn voor cultuureducatie. In onderstaande grafiek is dat te zien, al zijn er met deze kleine aantallen geen conclusies te trekken uit de verschillen die daarin te zien zijn.

Figuur 34: Aanwezige leerlijnen scenario 3 en 4

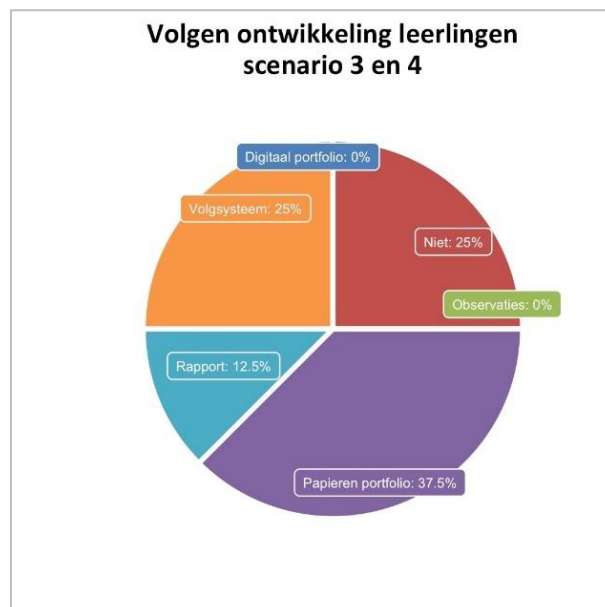
Samenhang aanbrengen kan met een lesmethode, met een door de school zelf of een culturele partner ontworpen leerlijn, maar ook door het afnemen van een cultuurmenu of door aan te sluiten bij schoolbrede thema's.

Figuur 35: Samenhang zonder leerlijn scenario 3 en 4

Hoewel de scholen in dit scenario tevreden zijn, zoals hierboven aangegeven, hebben veel ervan wel de behoefte zich verder te ontwikkelen. Ze hebben hiervoor vaak ook al duidelijke ideeën, soms voor de korte en soms voor de lange termijn.

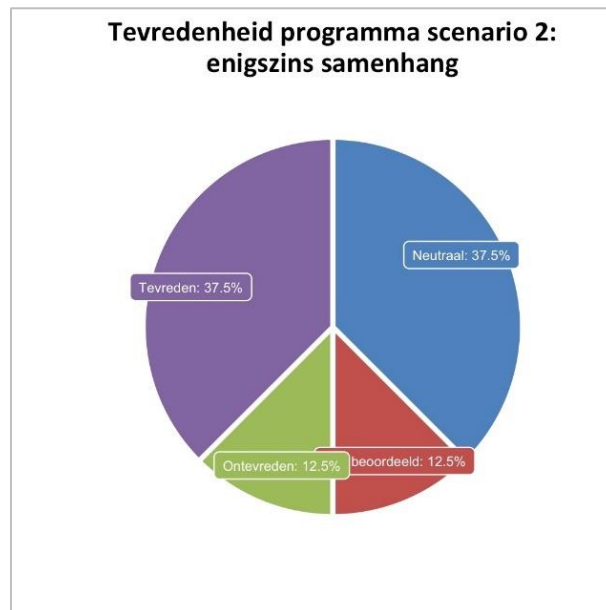
Onderstaand figuur laat zien hoe (en of) de scholen de ontwikkeling van hun leerlingen op het gebied van cultuuronderwijs volgen. Opvallend is dat een kwart aangeeft dat niet te doen.

Figuur 36: Procentuele verdeling volgen ontwikkeling leerlingen scenario 3 en 4

7.2.3 Scholen met enigszins samenhangend cultuuronderwijs (scenario 2)

38% van de scholen, 16 in totaal, bevindt zich in scenario 2. Een redelijk deel daarvan is tevreden, een klein deel, 12,5% ontevreden en de rest is neutraal of heeft deze vraag niet beantwoord.

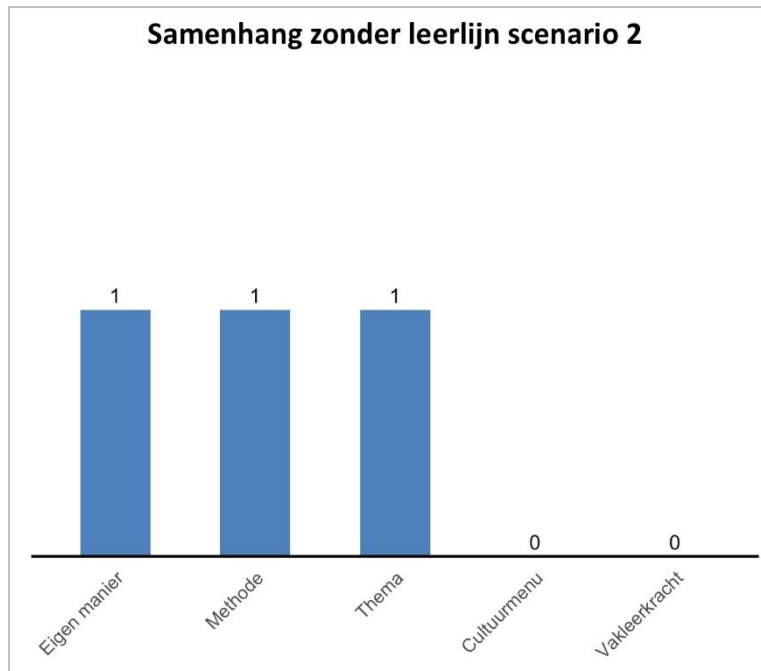

Figuur 37: Procentuele verdeling tevredenheid over Programma in scenario 2

Scholen in dit scenario weten vaak niet goed hoe ze meer samenhang kunnen aanbrengen in hun programma, zoals deze school:

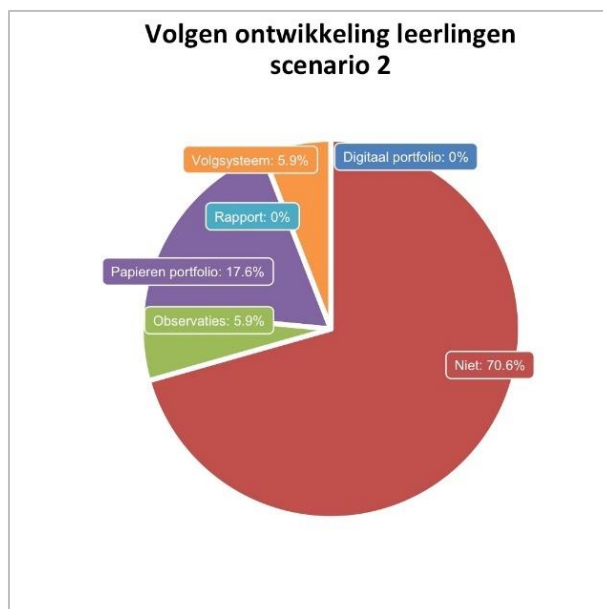
We zijn echt nog zoekende en daardoor is het nog een beetje los zand. We gaan hier wel een cultuurplan voor schrijven, waardoor we hopelijk meer samenhang kunnen creëren.

Wanneer scholen geen leerlijn hebben, maar wel op een andere manier samenhang aanbrengen, doen ze dat op verschillende manieren, zoals hieronder te zien. Opnieuw is door de kleine aantallen niets te zeggen over de betekenis van deze resultaten.

Figuur 38: Samenhang zonder leerlijn scenario 2

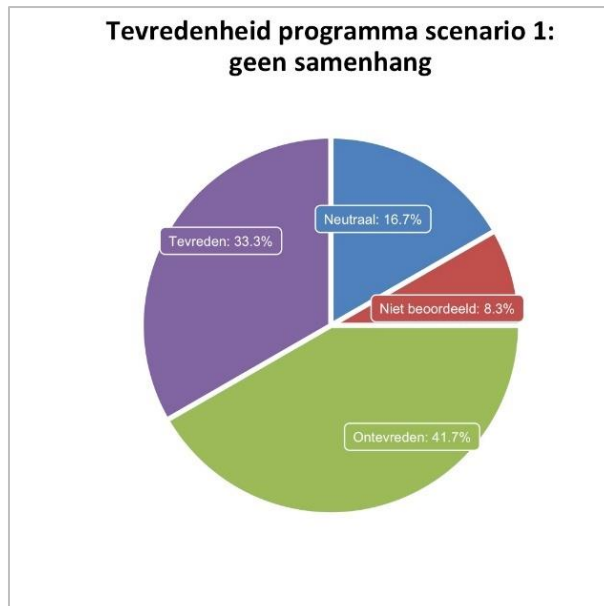
De meeste scholen in dit scenario willen zich wel verder ontwikkelen, maar weten vaak niet hoe ("geen idee") of willen vooral niets forceren: "Uiteindelijk wel, maar met kleine stapjes, omdat hier niet de focus ligt." De meeste scholen volgen de ontwikkeling van leerlingen niet:

Figuur 39: Procentuele verdeling volgen ontwikkeling leerlingen scenario 2

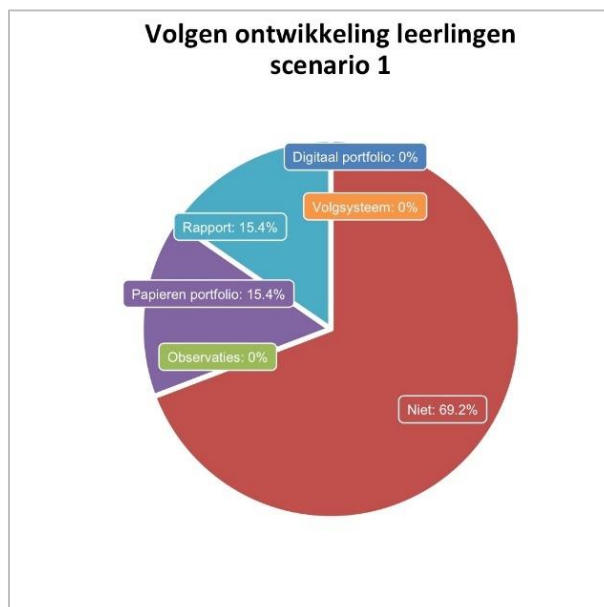
7.2.4 Scholen zonder samenhangend cultuuronderwijs (scenario 1)

Twaalf scholen (29%) brengt geen samenhang aan in het cultuuronderwijs; zij bevinden zich in scenario 1. Ruim 41% van deze scholen is daar ontevreden over, maar een derde is er juist wel tevreden mee, zoals in onderstaand figuur te zien is.

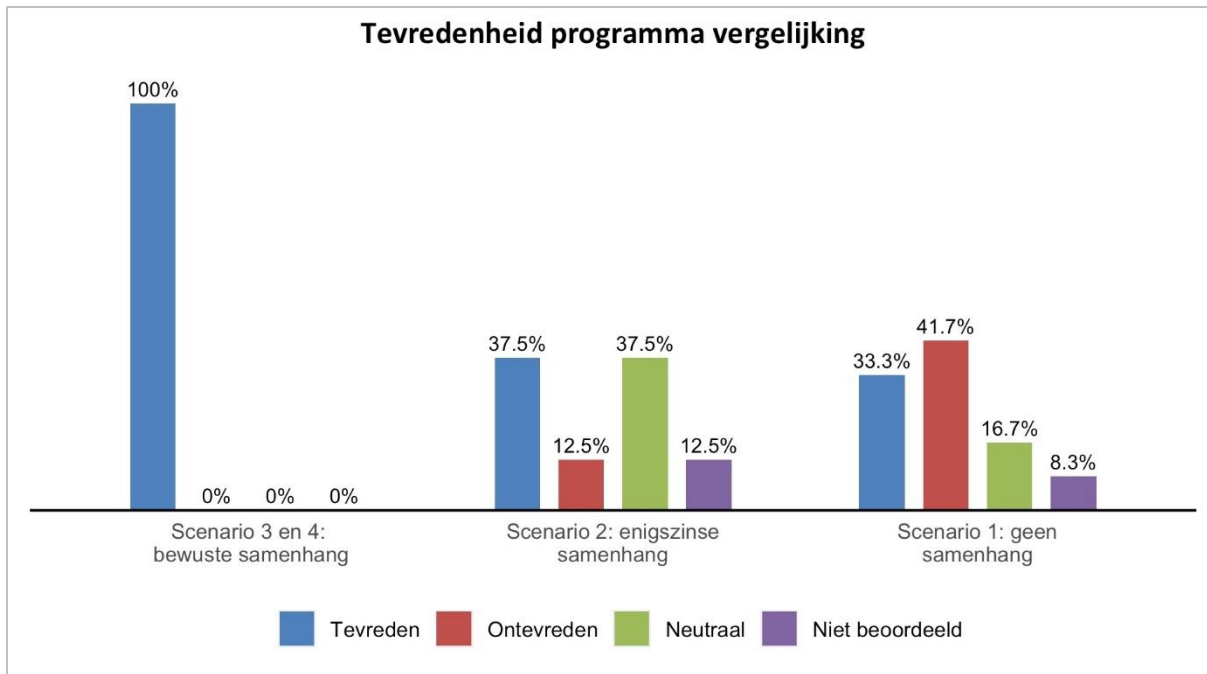
Figuur 40: Procentuele verdeling tevredenheid over Programma in scenario 1

In de antwoorden op de open vragen is te zien dat scholen wel meer willen, maar dat leerkrachten soms niet het zelfvertrouwen hebben of teveel andere taken moeten vervullen. De meeste scholen in dit scenario willen zich wel verder ontwikkelen, alleen de scholen die aangeven (zeer) tevreden te zijn willen dat niet. Scholen in dit scenario volgen de ontwikkeling van hun leerlingen meestal niet, zoals hieronder te zien is.

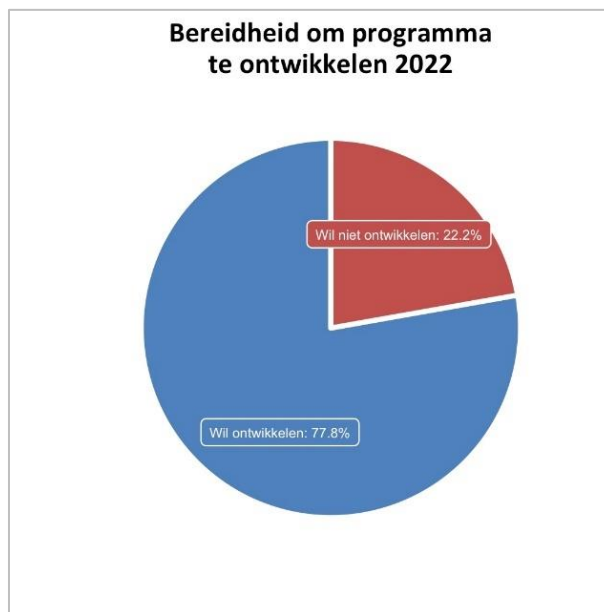

Figuur 41: Procentuele verdeling volgen ontwikkeling leerlingen scenario 1

7.2.5 Tevredenheid programma

Figuur 42: Procentuele verdeling tevredenheid Programma

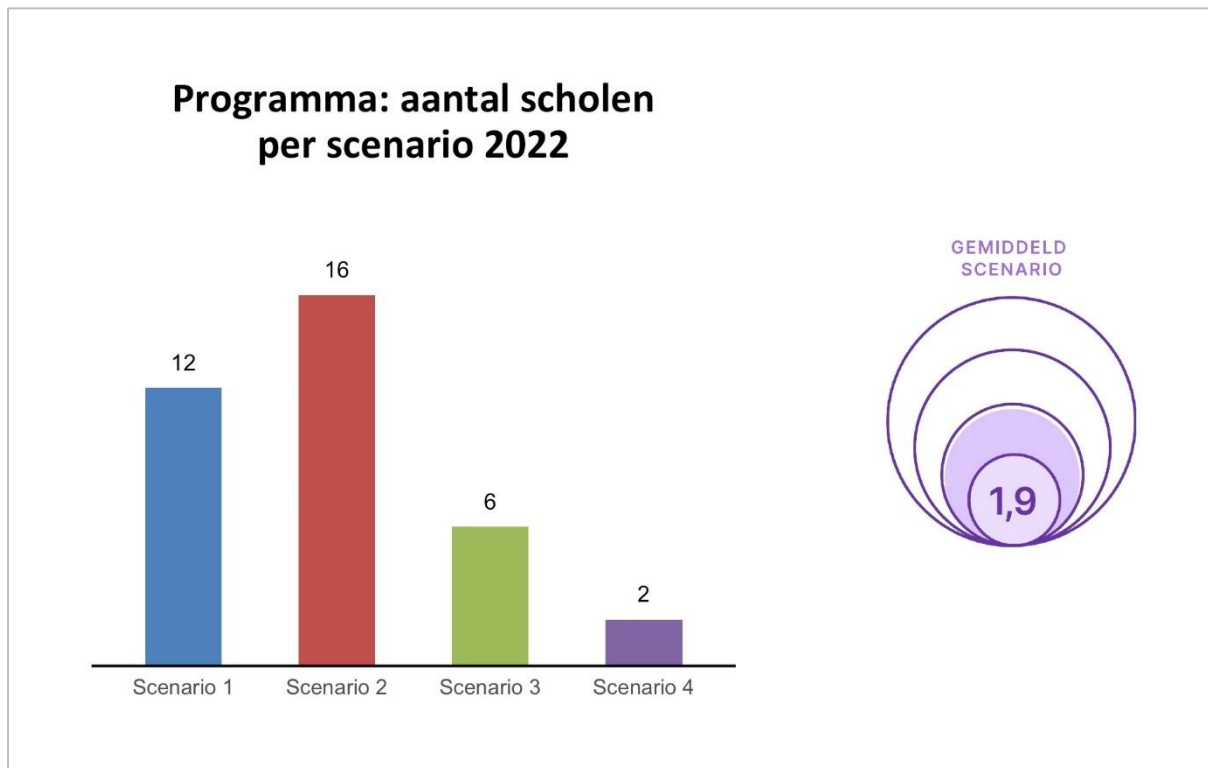
Figuur 43: Bereidheid om programma te ontwikkelen 2023

7.3 Resultaten: Programma

Tein scholen, 24%, hebben een onjuist scenario aangevinkt. In de meeste gevallen hebben de scholen zichzelf overschat en vulden zij scenario 3 of 4 in in plaats van 2 of 3. De gegevens van deze scholen niet zijn meegenomen in bovenstaande en onderstaande resultaten.

7.3.1 Gemeentelijke resultaten Programma

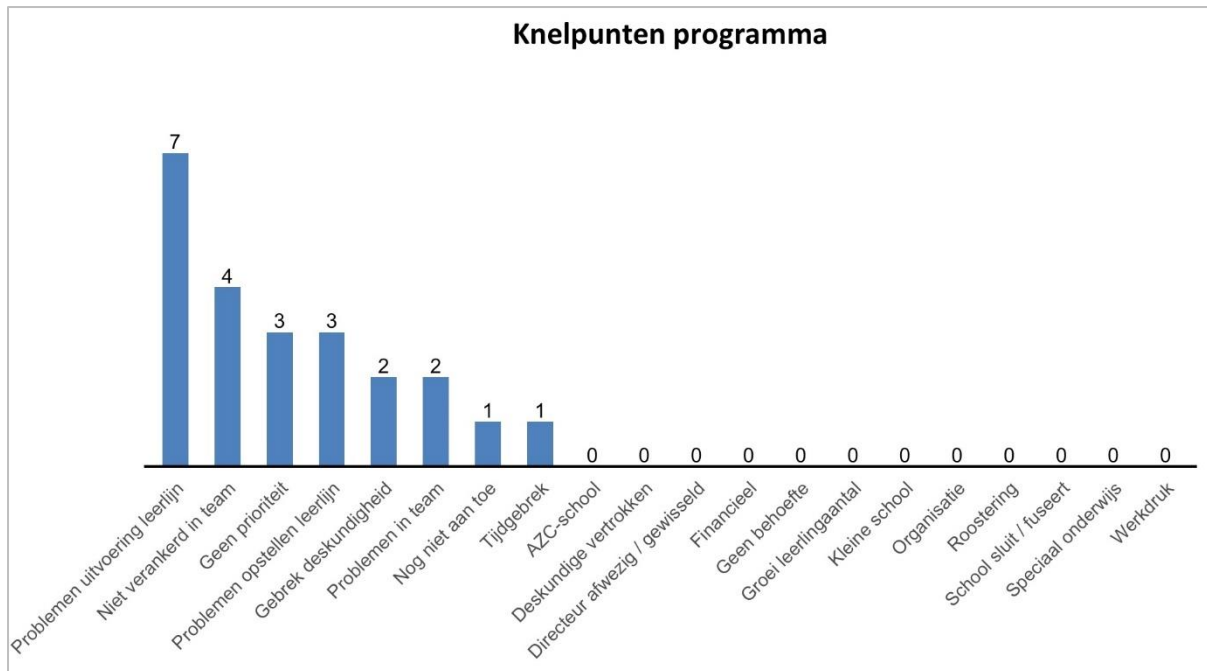
Het gemiddelde scenario van de Eindhovense scholen was 1,9. Met in het achterhoofd dat een relatief groot aantal scholen zich te hoog heeft ingeschat, is duidelijk dat de samenhang in het cultuureducatieve programma door de bank genomen niet heel hoog is. Daar staat tegenover dat scholen redelijk tevreden zijn over de situatie, ook die in scenario 1. Deze scholen stellen waarschijnlijk andere prioriteiten of vinden het aanbod kwalitatief goed genoeg om geen behoefte te voelen aan meer samenhang of een of meer leerlijnen.

Figuur 44: Aantal scholen per scenario 2023 (N=36).

7.4 Knelpunten Programma

Scholen noemen diverse knelpunten, al is het aantal concrete punten dat zij noemen relatief klein. Vaker geven scholen aan niet precies te weten wat ze moeten doen of waar ze moeten beginnen. Van de genoemde knelpunten springt de uitvoering eruit. Dat is een punt waar CultuurStation bij zou kunnen helpen. Dat geldt ook voor de overige genoemde punten. Het lijkt raadzaam om met de scholen het gesprek aan te gaan en hen concrete opties te bieden om te werken aan hun programma.

Figuur 45: Knelpunten programma

7.5 Evaluatie en advies

In dit deelhoofdstuk wordt gekeken hoe de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit heeft bijgedragen aan de vormgeving van het programma voor cultuuronderwijs zoals beschreven in de voorgaande deelhoofdstukken. Daarnaast wordt er een advies gegeven over hoe CultuurStation ondersteuning kan bieden bij bepaalde onderdelen van het programma.

Zoals ook elders in het land te zien is, hebben scholen moeite om aan te geven waar zij staan op het punt het het programma. Wat al dan niet geldt als een leerlijn (*123Zing?* Het culturmenu?) en wat zij hier zelf aan kunnen doen, zijn vragen waar scholen mee worstelen. Dat betekent niet dat het aanbod van slechte kwaliteit is, al is het wel zo dat samenhang in het aanbod ervoor kan zorgen dat leerlingen zich over de jaren heen meer ontwikkelen op het vlak van of door middel van kunst en cultuur. Het is goed om te verkennen welke scholen gebaat zijn bij ondersteuning in het ontwikkelen van een leerlijn en welke scholen meer geholpen zouden zijn met het afnemen van een door anderen ontwikkeld samenhangend programma.

8. Samenwerking

Dit hoofdstuk laat de resultaten van dit jaar zien op het gebied van de samenwerkingen. De knelpunten die scholen tegen komen op het onderdeel Samenwerking worden ook besproken. Als laatste volgt een evaluatie en advies over de beschreven resultaten.

8.1 Samenvatting

Alle deelnemende scholen werken samen met culturele partners. 29 daarvan (69%) bevinden zich in scenario 3 of 4 en hebben regie over de samenwerking met culturele partners. Zij zijn hier allemaal tevreden over. 36% van de scholen bevindt zich in scenario 2 en oefenen minder invloed uit op de inhoud van hun samenwerkingen. 84,2% daarvan is tevreden. Er zijn geen scholen die in scenario 1 zijn ingedeeld. Twee scholen vulden een onjuist scenario in. Scholen werken het meest samen met de bibliotheek en met CultuurStation.

8.2 Samenwerking in beeld

De scholen wordt gevraagd om naar hun samenwerkingen binnen cultuuronderwijs te kijken en aan te geven in welk scenario zij zich het meest herkennen.

Scenario 1

- We hebben geen of hoogstens incidenteel samenwerking of contacten met partners.

Scenario 2

- Wij werken samen met partners.
- De externe partner maakt veelal inhoudelijke keuzes (bijvoorbeeld door het afnemen van cultuuraanbod).

Scenario 3

- Wij werken structureel samen met partners.
- We onderzoeken samen met de partner hoe het aanbod kan aansluiten bij wat wij de leerlingen willen meegeven.

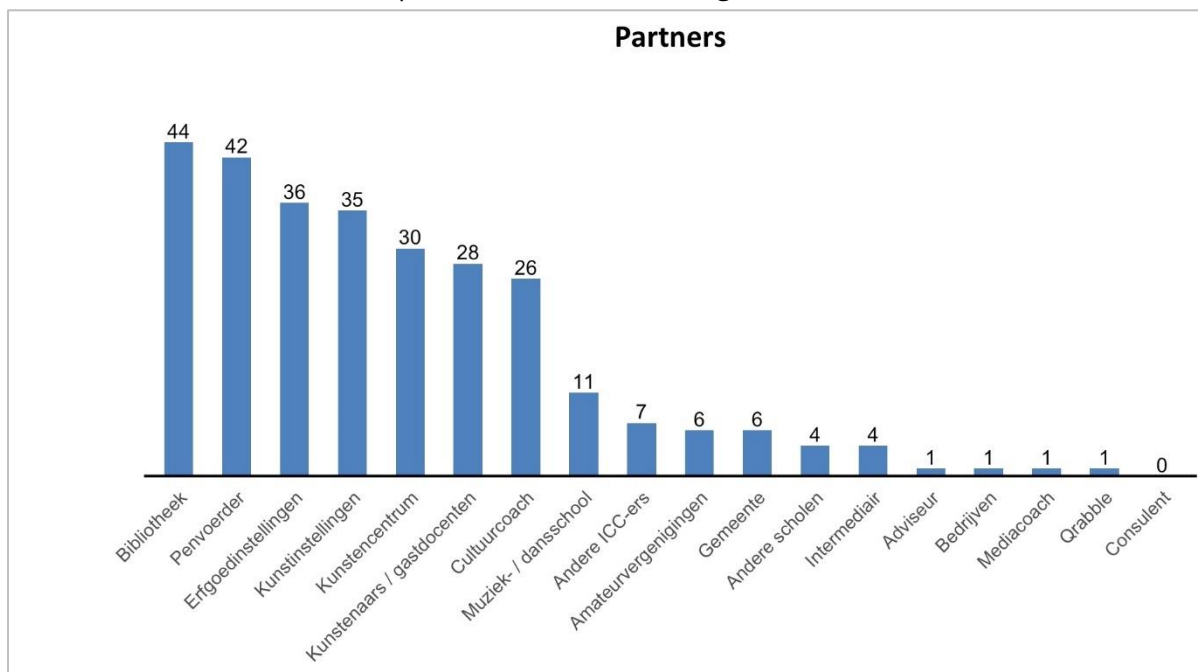
Scenario 4

- Wij werken structureel samen met partners en leggen de afspraken over samenwerking met hen vast.
- De samenwerking is erop gericht de inhoud van het programma optimaal te laten aansluiten bij wat wij de leerlingen willen meegeven.
- Wij voeren zelf actief de regie over de samenwerking.

Onderstaande analyse is opgedeeld in drie verschillende groepen: scholen die structureel samenwerken met partners en (veel) invloed uitoefenen op de inhoud van de samenwerking (scenario 3 en 4), scholen die samenwerken met partners en minder invloed uitoefenen op de inhoud (scenario 2) en scholen die geen of hoogstens incidenteel samenwerken met partners (scenario 1).

8.2.1 Partners

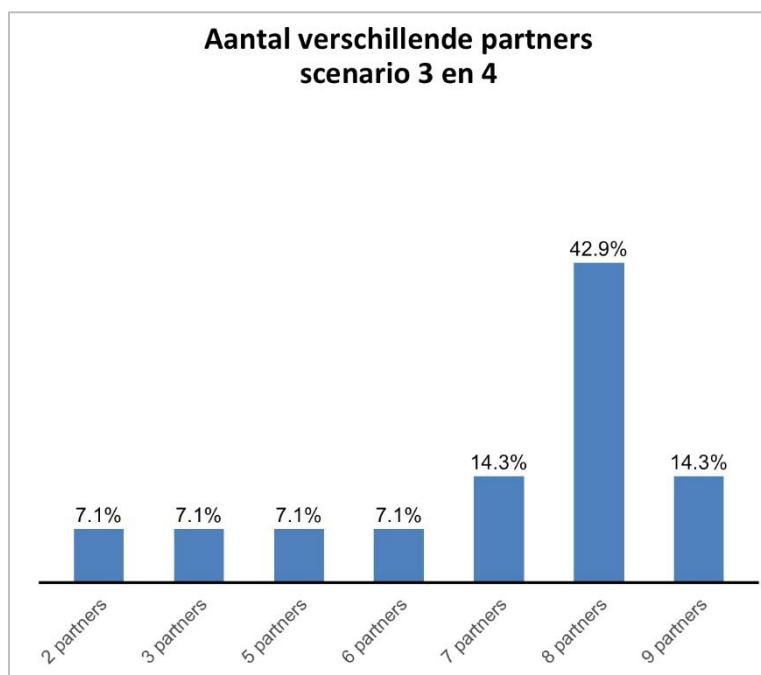
Onderstaand figuur beschrijft hoe vaak bepaalde partners worden genoemd door de scholen. Met name de bibliotheek en de penvoerder worden vaak genoemd.

Figuur 46: Relaties met de verschillende (culturele) instellingen van de scholen

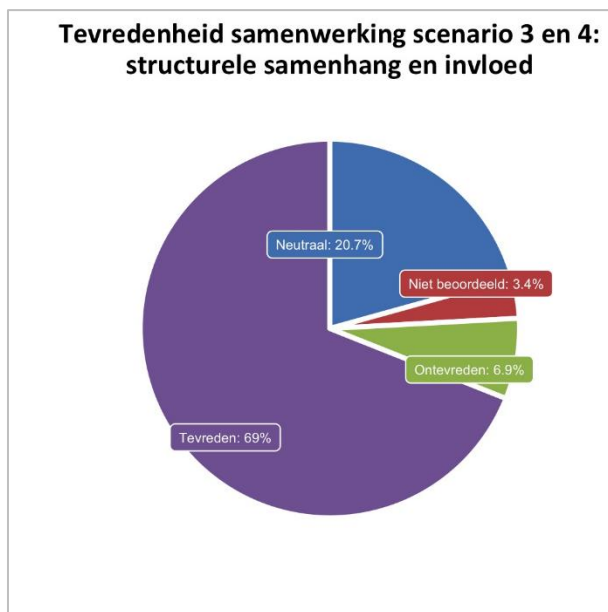
8.2.2 Scholen die structureel samenwerken met partners en (veel) invloed uitoefenen op de inhoud van de samenwerking (scenario 3 en 4)

29 van de deelnemende scholen, 69%, bevindt zich in scenario 3 of 4. Dat is van de vier standaarden veruit het hoogste percentage. Deze scholen werken samen met veel partners, zoals hieronder te zien is: meestal 8 of meer.

Figuur 47: Procentuele verdeling aantal verschillende partners scenario 3 en 4

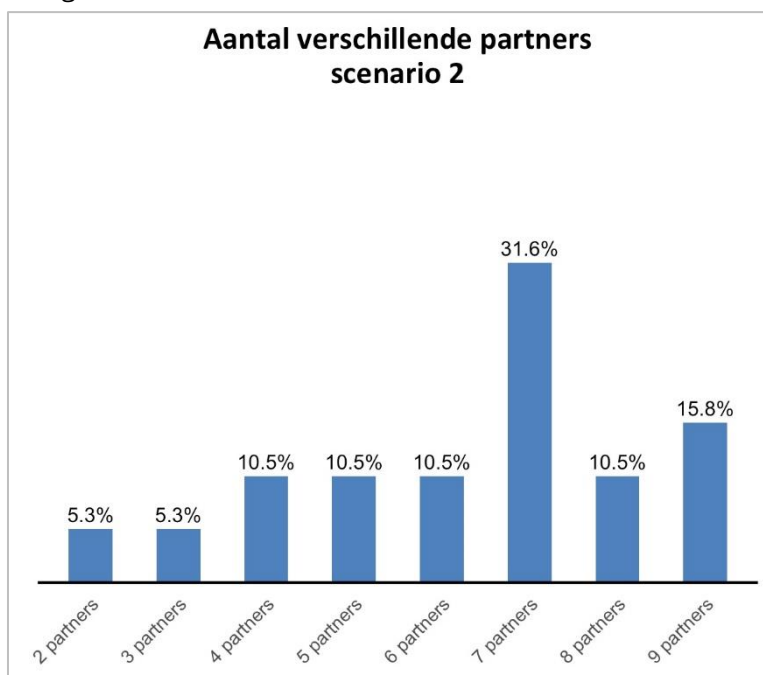
Zoals hieronder te zien is zijn alle scholen in dit scenario dik tevreden. Zoals een school schrijft: "Wij zijn zeer tevreden over de samenwerkingen. Er is veel mogelijk en partners staan open voor overleg om het aanbod zo goed mogelijk af te stemmen en zo aan te sluiten bij onze wensen en thema's."

Figuur 48: Procentuele verdeling tevredenheid over Samenwerking in scenario 3 en 4

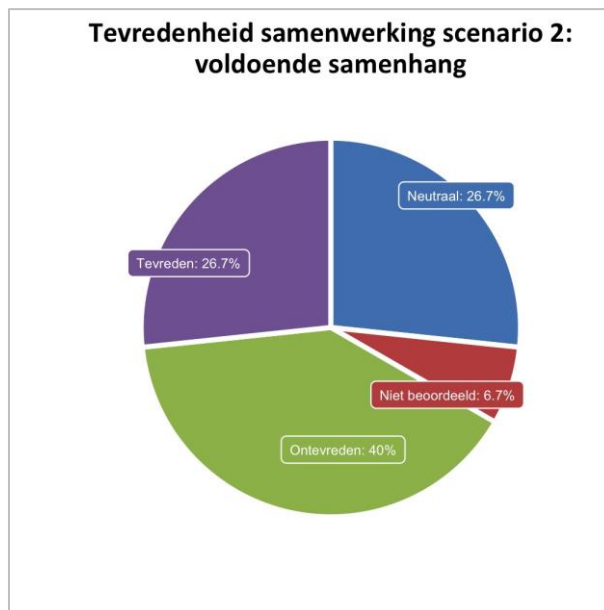
8.2.3 Scholen die samenwerken met partners en minder invloed uitoefenen op de invloed (scenario 2)

36% van de scholen, 15 in totaal, bevinden zich in scenario 2. Ook deze scholen werken samen met veel verschillende partners, zoals hieronder te zien is, maar zij oefenen minder invloed uit op deze samenwerking.

Figuur 49: Procentuele verdeling aantal verschillende partners scenario 2

Het grootste deel van deze scholen is tevreden, maar een aantal scholen heeft wel de ambitie om er meer van te maken: "Zoals eerder gezegd vind ik dat er te weinig samenhang is in activiteiten, ze sluiten vaak niet aan bij onze visie en hebben lang niet altijd een (onderwijs inhoudelijk) doel, ook is er geen sprake van een doorgaande lijn."

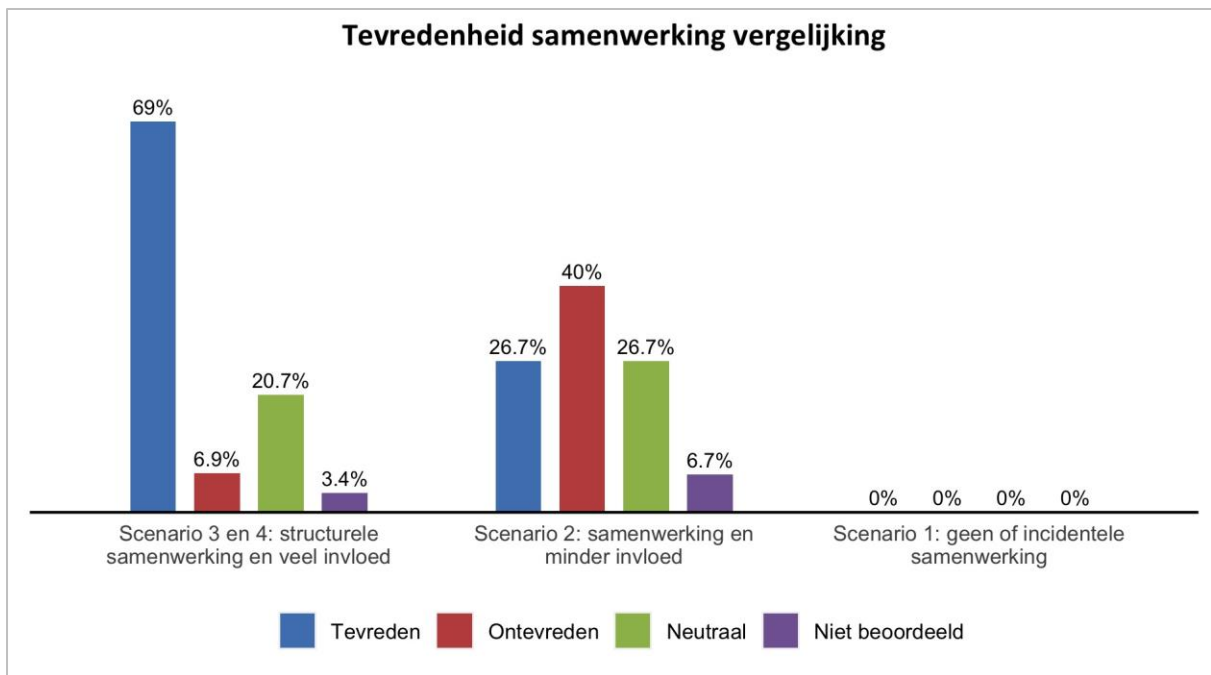
Figuur 50: Procentuele verdeling tevredenheid over Samenwerking in scenario 2

Enkele scholen benoemen dat de samenwerking met een specifieke kunstdocent moeizaam verloopt. Over het algemeen zoeken de scholen vooral naar meer samenhang in het aanbod. "Zoals hierboven beschreven zou het inzetten van een vakdocent [...] echt iets kunnen betekenen. Maar ook een vakdocent muziek en beweging/dans zou een prachtige aanvulling zijn op ons huidige onderwijs. Het gaat dan niet om losse lessen maar geclusterde lesperiodes in verschillende bouwen waarbij een discipline/onderdeel van het betreffende vak wordt aangeboden."

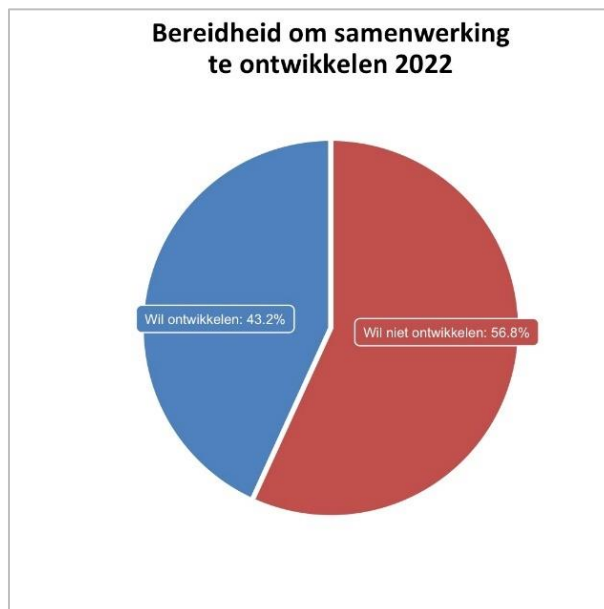
8.2.4 Scholen die geen of hoogstens incidenteel samenwerken met partners (scenario 1)

Er zijn twee scholen die scenario 1 hebben aangevinkt, maar dat was niet het juiste scenario, dus deze worden in de analyse verder niet meegenomen.

8.2.5 Tevredenheid samenwerking

Figuur 51: Procentuele verdeling tevredenheid Samenwerking

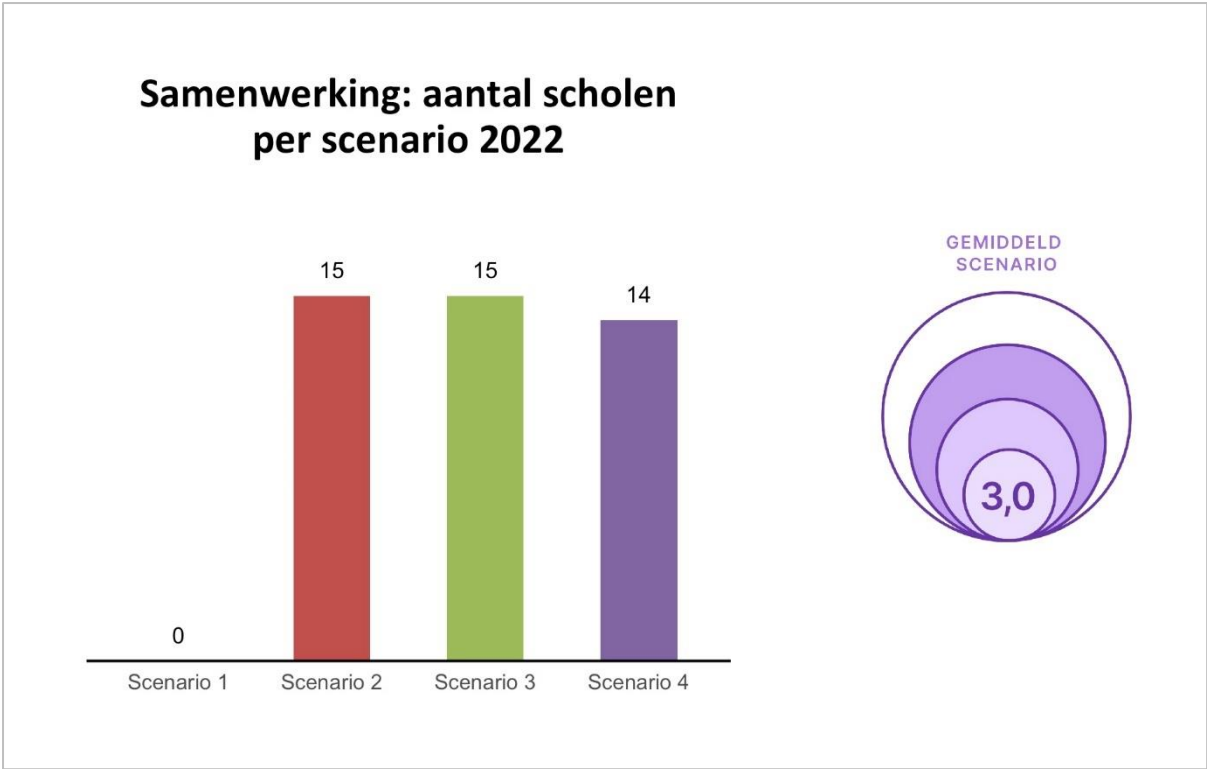

Figuur 52: Bereidheid om visie te ontwikkelen 2023

8.3 Resultaten: Samenwerking

Twee scholen hebben een onjuist scenario aangegeven, alle andere schatten zichzelf goed in.

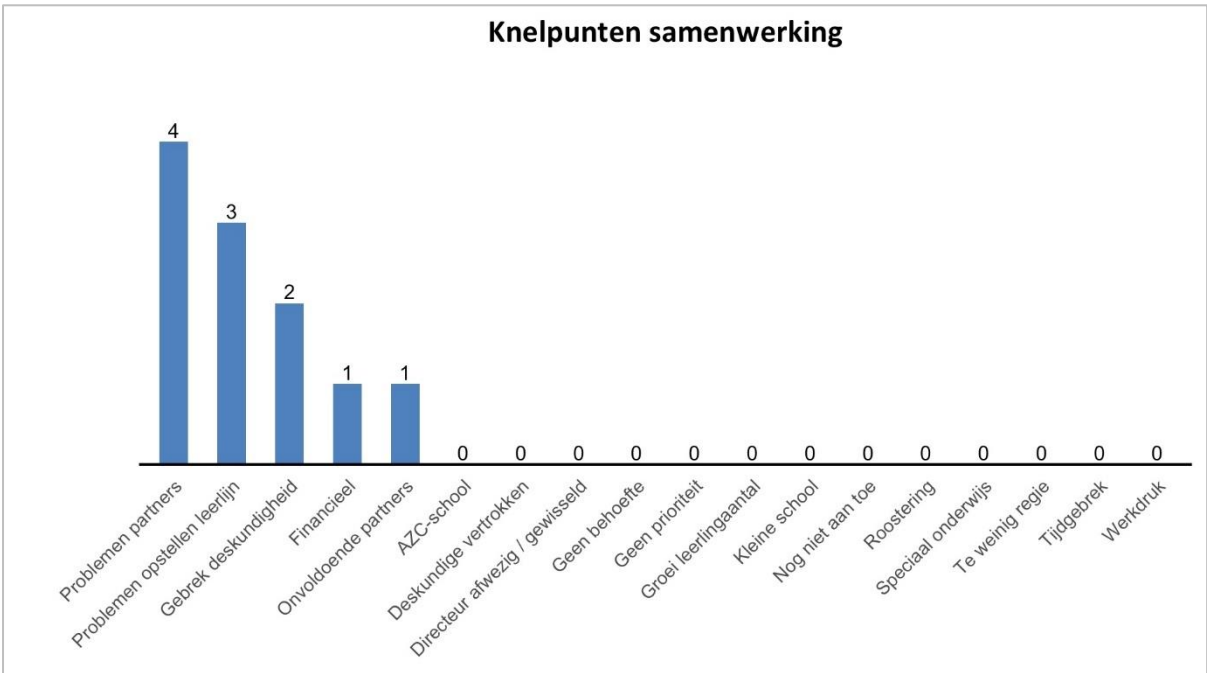
8.3.1 Gemeentelijke resultaten Samenwerking

Figuur 53: Aantal scholen per scenario 2023 (N=44).

8.4 Knelpunten Samenwerking

De scholen benoemen maar weinig knelpunten. Vooral een sub-optimale samenwerking met kunstdocenten of andere culturele partners worden genoemd, zoals hieronder te zien is.

Figuur 54: Knelpunten samenwerking

8.5 Evaluatie en advies

In dit deelhoofdstuk wordt gekeken hoe de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit heeft bijgedragen aan de bevordering van samenwerkingen op het gebied van cultuuronderwijs zoals beschreven in de voorgaande deelhoofdstukken. Daarnaast wordt er een advies gegeven over hoe CultuurStation ondersteuning kan bieden bij bepaalde onderdelen van samenwerkingen.

Het gaat goed op het vlak van samenwerking met culturele partners. Op geen ander terrein scoren scholen zo hoog als hier. Ze werken met veel partners samen en zijn daar doorgaans erg over te spreken. Iets meer coherentie en aansluiting bij het programma staan nog op het wensenlijstje, punten waar CultuurStation wellicht bij zou kunnen helpen. Dat de samenwerking met een individuele docent soms niet helemaal goed verloopt is wellicht een situatie die niet te voorkomen is.

9. Vragen penvoerder

CultuurStation heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om drie vragen aan de vragenlijst toe te voegen. Deze vragen luiden:

- Vertel hoe je de samenwerking met CultuurStation ervaart. Denk aan deskundigheid, bereikbaarheid, ondersteuning en advisering.
- Voldoen de culturele instellingen/cultuurprofessionals aan de vraag van de school en waarom? Denk aan communicatie, didactiek, inhoud en inclusie.
- Hoe heeft de school rekening gehouden met inclusie/diversiteit in de keuzes van activiteiten/ kunstlessen /voorstellingen bij het samenstellen van het activiteitenplan?

De antwoorden op de eerste vraag zijn zonder uitzondering positief, zoals ook te zien is aan de woordwolk hiernaast. Scholen ervaren de samenwerking als (zeer) positief en laagdrempelig. Ze noemen hierbij de laagdrempeligheid en bereikbaarheid van de medewerkers van Cultuurstation. Typend is het antwoord van deze school:

“de ervaringen tot nu toe zijn goed. Als iets niet loopt kunnen we altijd terecht en wordt het meteen opgelost. Samen zijn we tot een heel mooi aanbod gekomen. Dat er bij de diverse aanbieders niet alles vlot verloopt is niet de schuld van het cultuurstation. Maar we kunnen er mee terecht en ze gaan er voor ons wat aandoen.”

Figuur 55: Wordwolk samenwerking

De tweede vraag wordt iets wisselender beantwoord. Een vaker voorkomend woord is ‘wisselend’, waarbij het telkens gaat om de professionals die in school komen voor het geven van kunstlessen. Zij sluiten niet altijd aan bij de wensen, behoeften en/of didactiek van de school. Over CultuurStation zelf geven scholen hier opnieuw positieve antwoorden en ook de kunstdocenten worden vaak goed gewaardeerd, zoals uit dit antwoord duidelijk wordt:

“Dit hangt van de professional af. Sommige professionals hebben veel input nodig van de school voor invulling

Figuur 56: Wordwolk vraag

van hun lessen (didactiek, werkvormen en inhoud). De vraag is dan wie hier de professional is.

Daarnaast hebben we ook ervaring met professionals die in overleg met school volledig de lessen verzorgen, echt top!”

Op de derde vraag lopen de antwoorden uiteen van beschrijvingen van de diversiteit in termen van verschillende kunstuitingen tot het inbedden van vraagstukken van maatschappelijke diversiteit. Ook geven veel scholen aan dat op dit vlak nog een uitdaging ligt, maar wel een die ze snel willen gaan oppakken. Duidelijk is wel dat scholen hiervoor sterk afhankelijk zijn van het bestaande aanbod:

“We houden daar zeker rekening mee, maar soms is het aanbod beperkt. Misschien moet de ICCer zich meer gaan verdiepen in het aanbod en vragen om een meer aanbod op maat voor de school.”

Figuur 57: Wordwolk diversiteit

10. Consistentie visie en uitvoering

In dit deelhoofdstuk wordt de consistentie van het cultuuronderwijs belicht. Per onderdeel kent de Evi-vragenlijst een tiental aantal stellingen waar de scholen op aangeven of zij zich in deze stelling, op dit onderdeel, herkennen of niet, op een schaal van 1 tot 5. Op deze manier wordt dus zichtbaar welke stellingen de scholen belangrijk vinden en met welke stellingen de scholen consistent werken of juist niet. Hierin wordt altijd gekeken naar de consistentie tussen aan de ene kant de visie en aan de andere kant de overige onderdelen, ofwel de uitvoering: komt een bepaalde stelling voor in de visie (of juist niet) en wordt deze consistent uitgevoerd in de overige onderdelen, zoals in deskundigheid, programma en/of samenwerking? Met andere woorden: in hoeverre slaat het cultuuronderwijs aan bij de visie van de school?

De stellingen die de scholen beoordelen zijn de volgende:

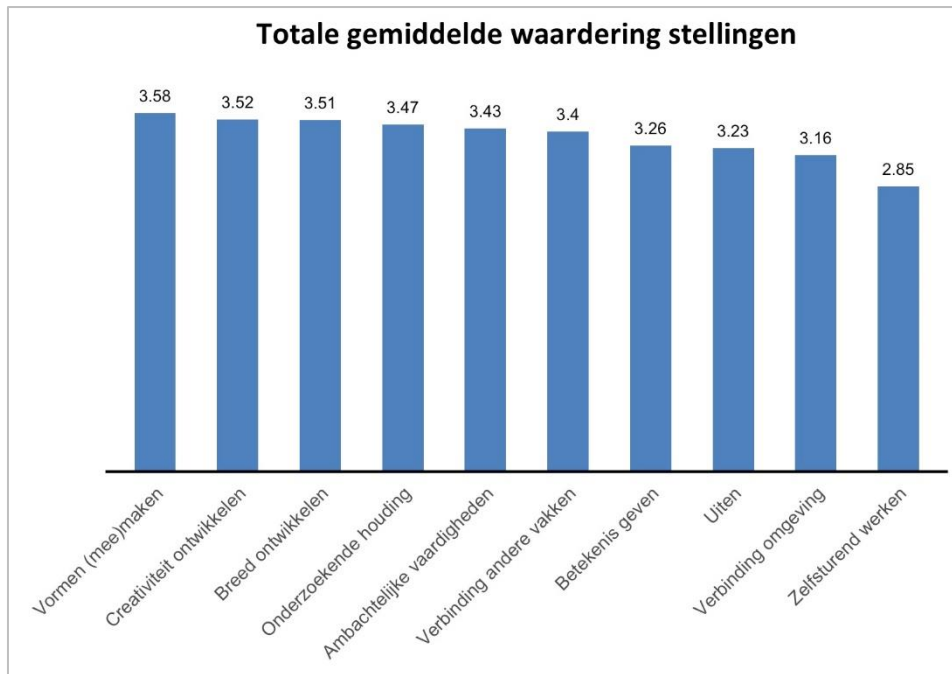
- Leerlingen ontwikkelen ambachtelijke vaardigheden in uiteenlopende media (materialen, ICT-middelen, voorwerpen, instrumenten, gesproken en geschreven taal, het (eigen) lichaam)
- Leerlingen zo veel mogelijk verschillende vormen van kunst en cultuur laten maken en meemaken.
- Leerlingen ontwikkelen hun creatief en innovatief vermogen
- Leerlingen leren zich uiten door artistieke expressie en presentatie
- Er zijn verbindingen met andere vakken, leergebieden, overkoepelende vaardigheden en thema's
- Leerlingen voelen zich verbonden met hun eigen omgeving en achtergrond
- Leerlingen leren betekenis geven aan en reflecteren op zichzelf en de wereld
- Leerlingen zijn zelfsturend en werken vanuit hun eigen vraag en interesse
- Versterken van brede ontwikkeling zoals taal- en sociaal-emotionele ontwikkeling
- Leerlingen ontwikkelen een onderzoekende en open houding

10.1 Samenvatting

Over het algemeen zijn de Eindhovense scholen erg consistent in hun cultuuronderwijs: wat in de visie staat komt ook terug bij de uitvoering en omgekeerd. De scholen hebben de bovenstaande stellingen zo beoordeeld dat er maar zeer geringe onderlinge verschillen te zien zijn. Over het belang van een stelling valt daarom weinig te zeggen, met uitzondering van het zelfsturend werken door leerlingen, dat relatief laag wordt gewaardeerd in combinatie met cultuuronderwijs.

10.2 Beoordeling stellingen

Hieronder is te zien hoe de verschillende doelen van CmK zijn beoordeeld. De onderlinge verschillen tussen de stellingen is steeds klein en de standaarddeviatie vrij groot, daarom is niet veel concreets uit deze gegevens af te leiden. De enige stelling die iets meer afwijkt is 'zelfsturend werken', wat door de scholen kennelijk niet als prioriteit wordt gezien, of wat niet wordt geassocieerd met cultuuronderwijs.

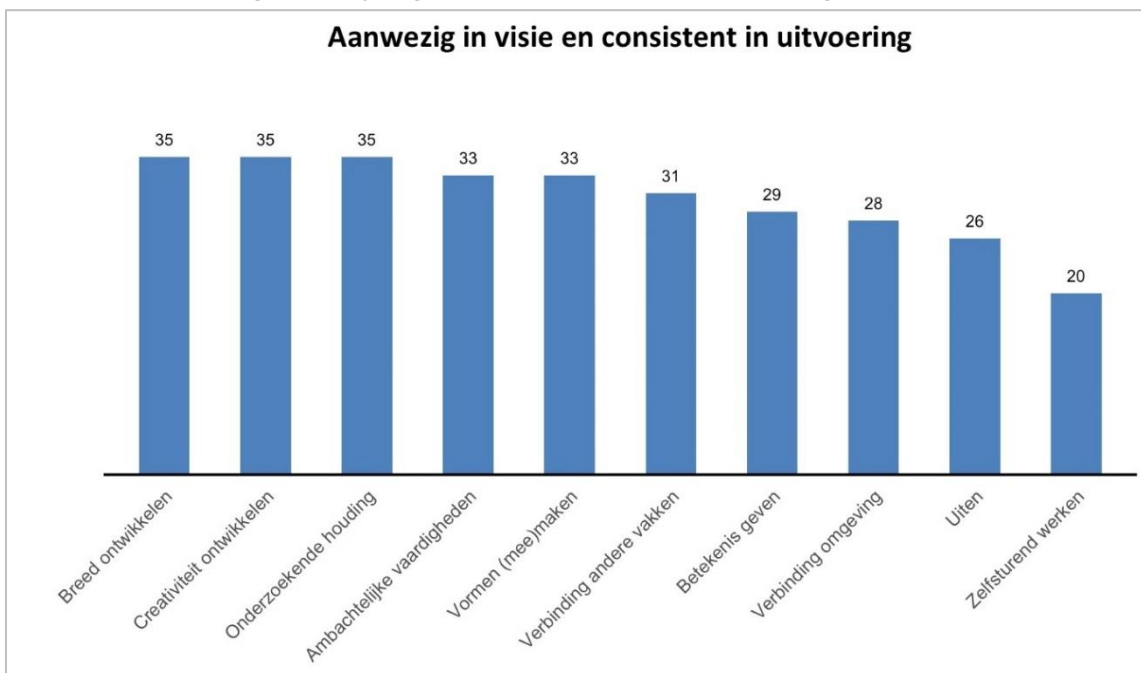

Figuur 58: Gemiddelde waardering stellingen totaal

10.3 Consistentie visie en uitvoering stellingen

10.3.1 Categorie 1: Aanwezig in visie en consistent in uitvoering

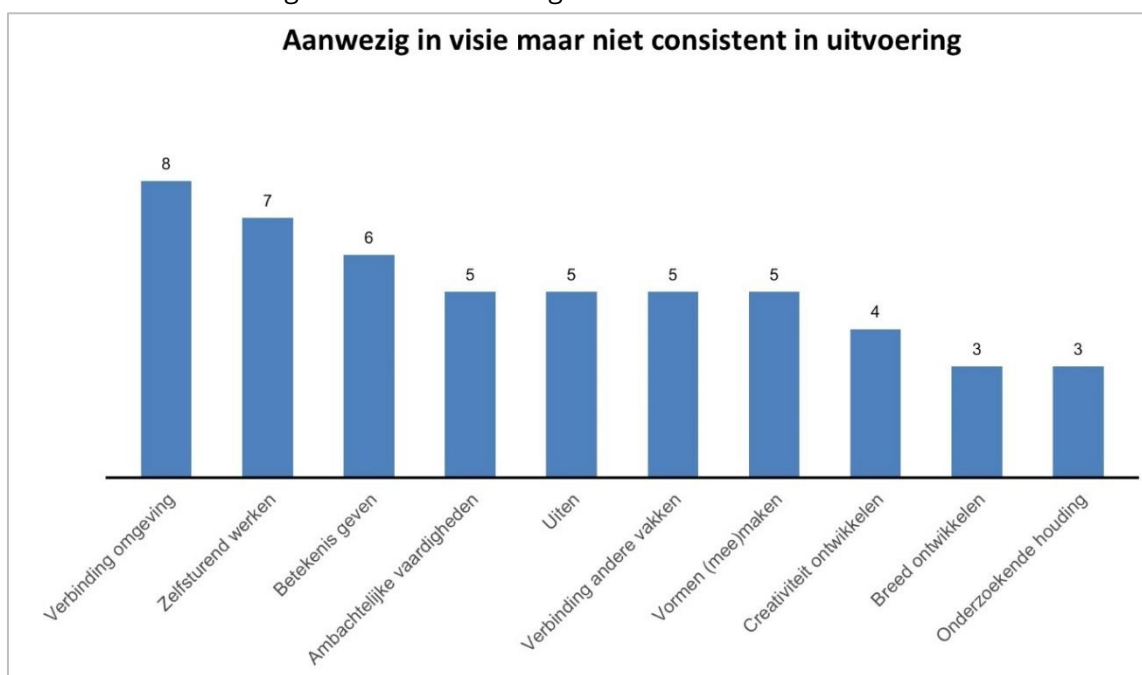
Wanneer een school een bepaalde stelling hoog waardeert bij visie én bij de andere onderdelen, kan gesproken worden van een consistente manier van omgaan met cultuuronderwijs. Dat geldt voor de meeste stellingen in vrij hoge mate, zoals in onderstaande figuur te zien is.

Figuur 59: Verdeling stellingen Categorie 1: Aanwezig in visie en consistent in uitvoering

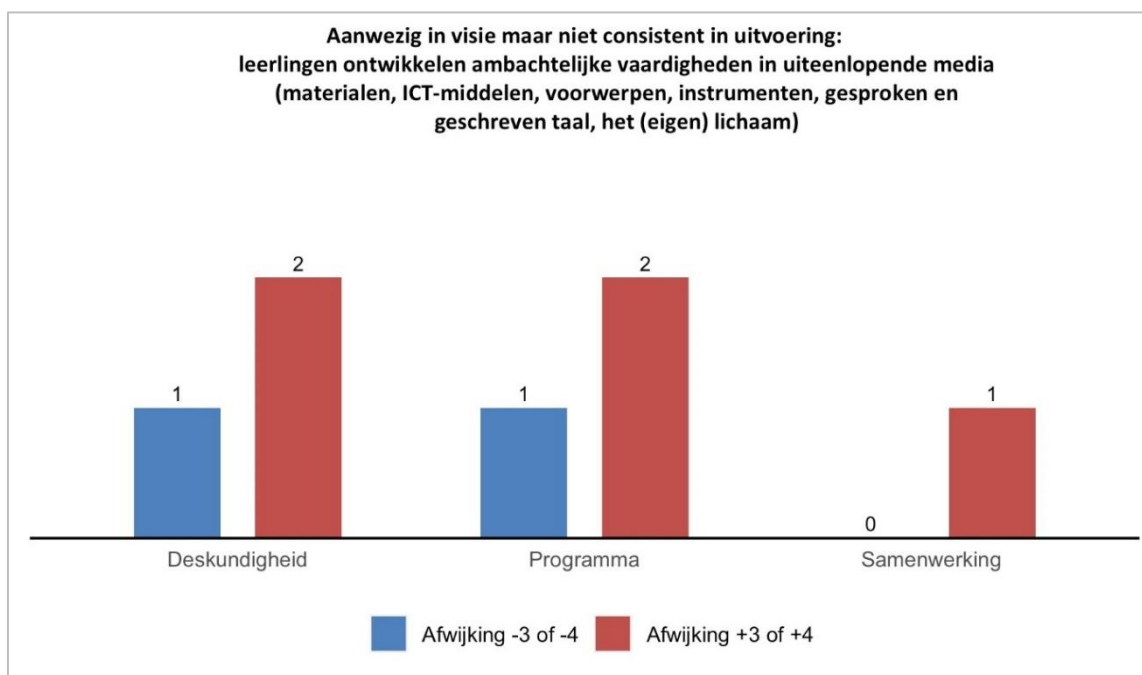
10.3.2 Categorie 2: Aanwezig in visie maar minder consistent in uitvoering

Omdat consistentie vaak voorkomt, is het logisch dat het tegenovergestelde minder te zien is. De aantallen zijn te klein om er conclusies aan te verbinden, maar voor het overzicht is het goed om het toch in beeld te brengen in onderstaand figuur.

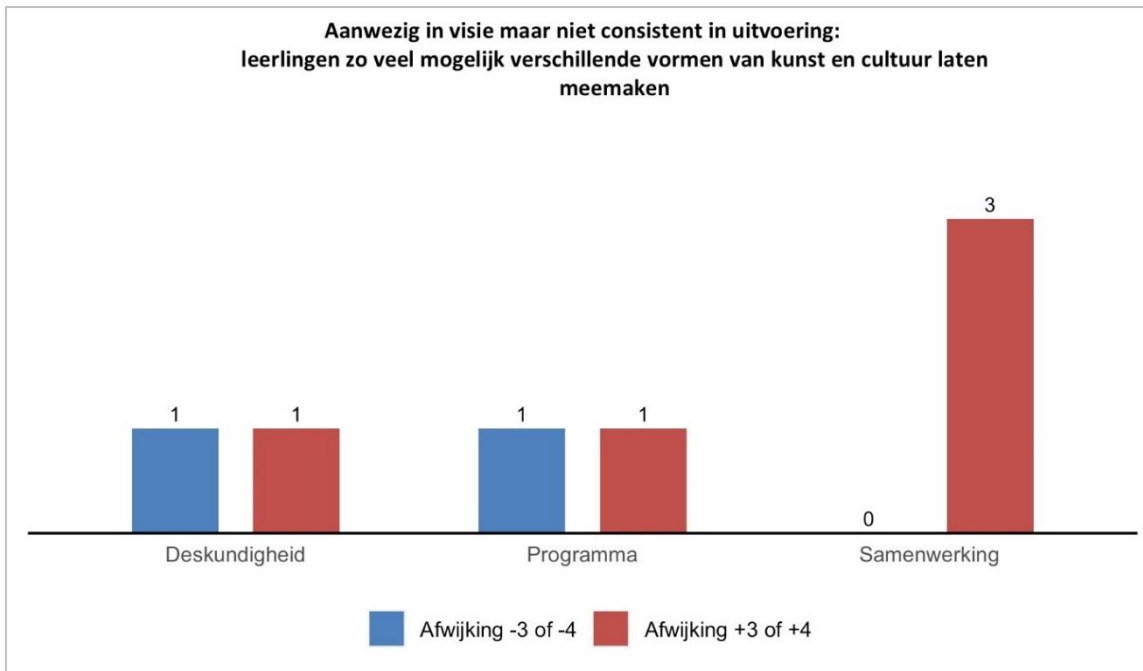

Figuur 60: Verdeling stellingen Categorie 2: Aanwezig in visie maar niet consistent in uitvoering

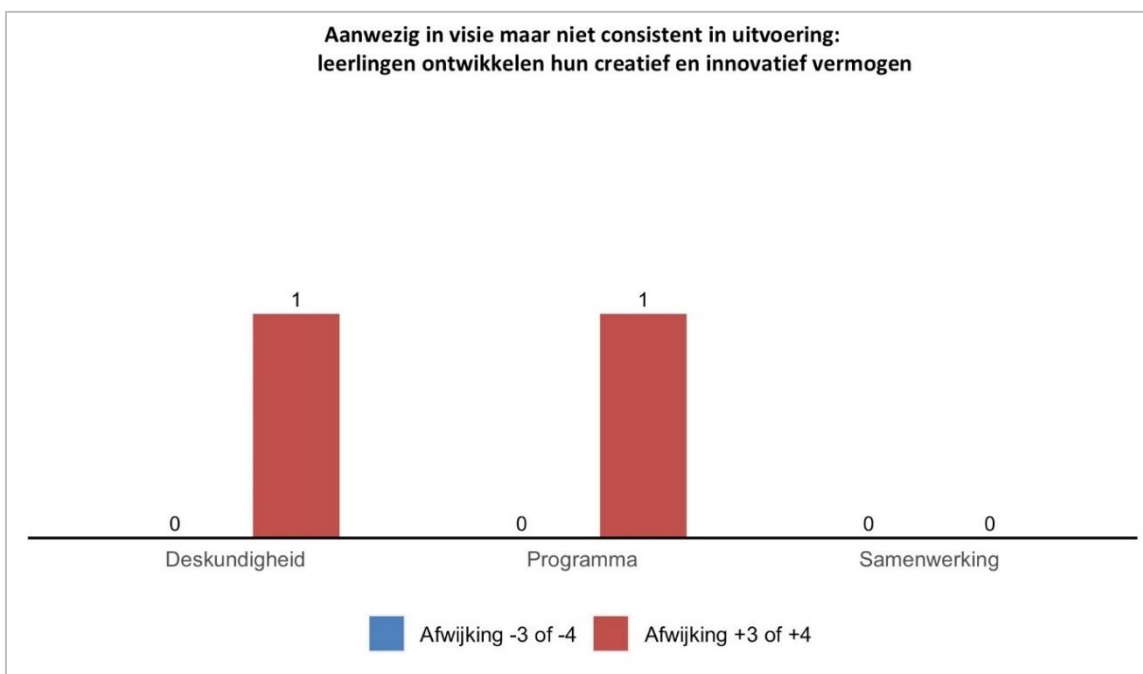
In de volgende grafieken is te zien welke verschillen te zien zijn tussen visie en uitvoering en of deze betekenen dat ze hoger worden gewaardeerd in de visie dan in de uitvoering of juist andersom.

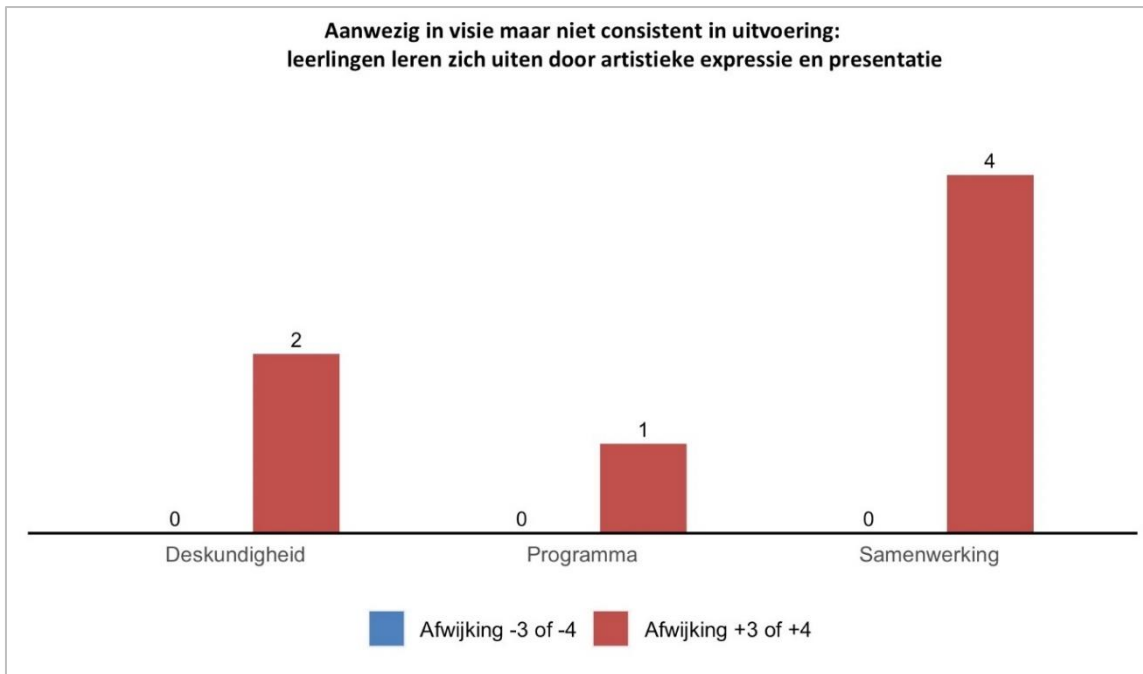
Figuur 61: Aanwezig in visie maar niet consistent in uitvoering: ambachtelijke vaardigheden

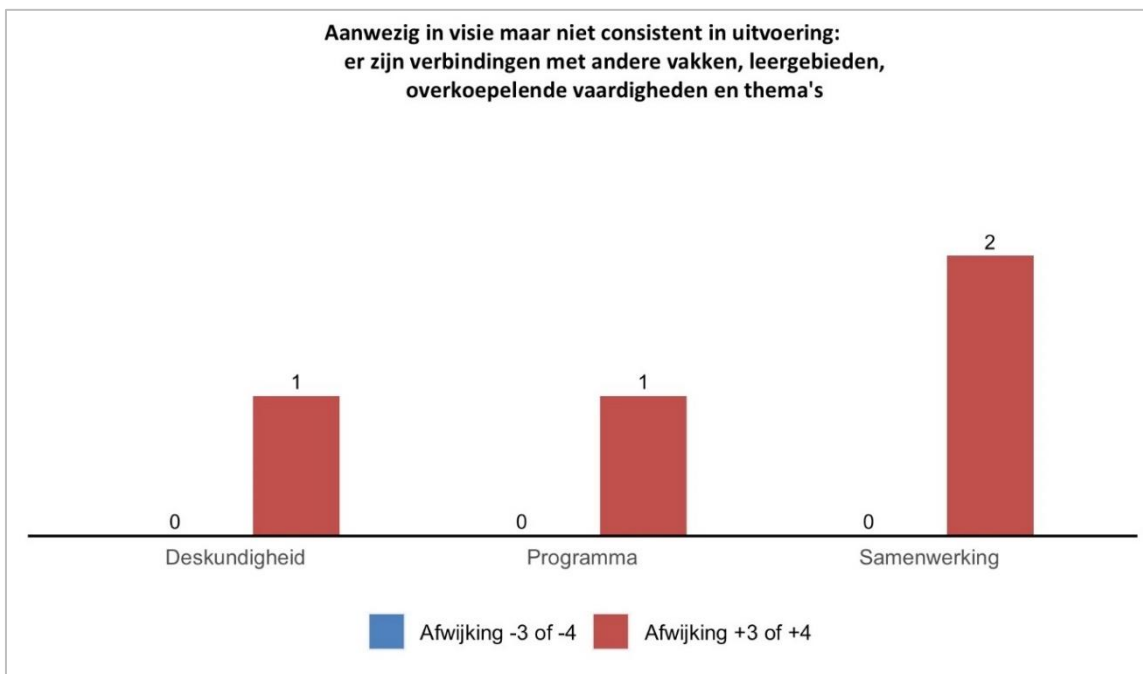
Figuur 62: Aanwezig in visie maar niet consistent in uitvoering:

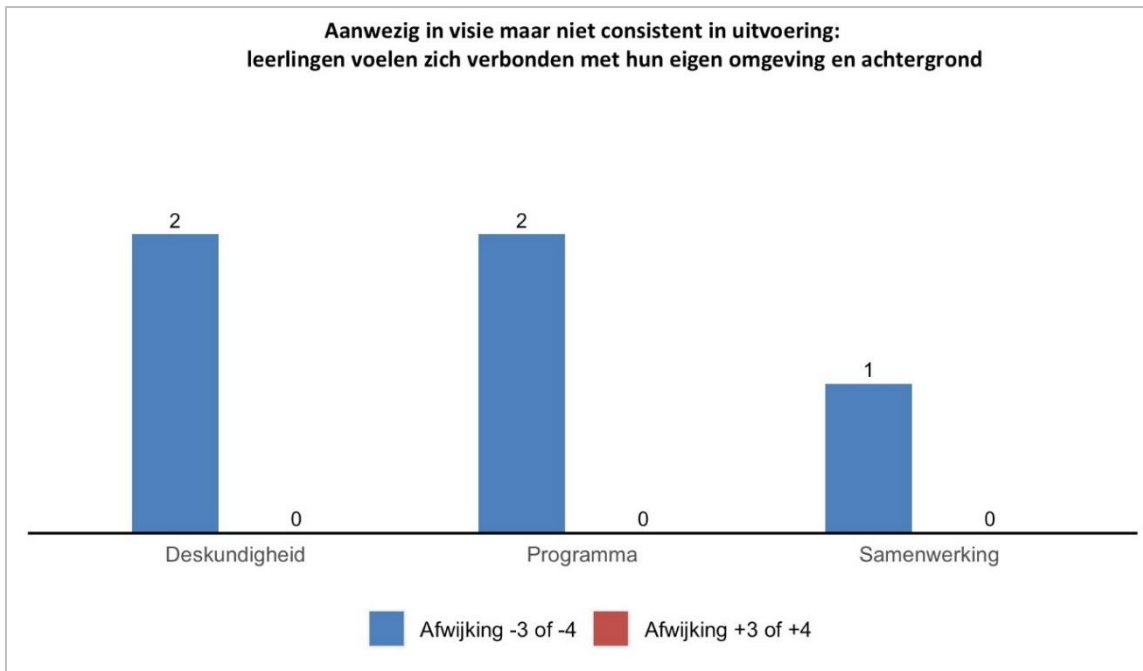
Figuur 63: Aanwezig in visie maar niet consistent in uitvoering: creativiteit ontwikkelen

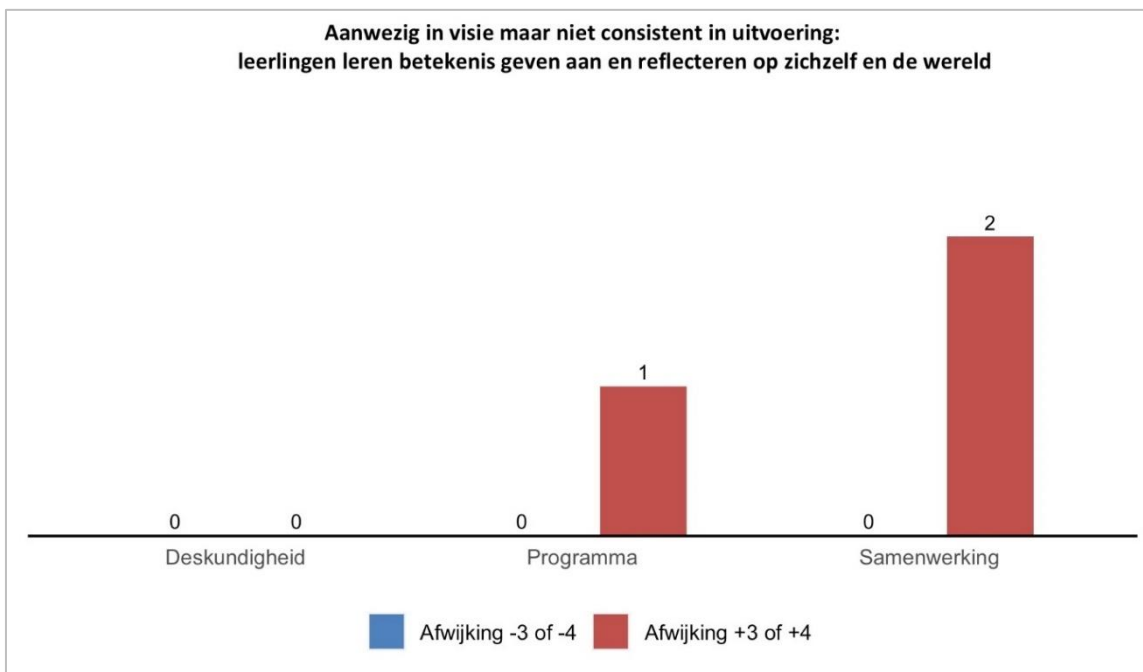
Figuur 64: Aanwezig in visie maar niet consistent in uitvoering: uiten

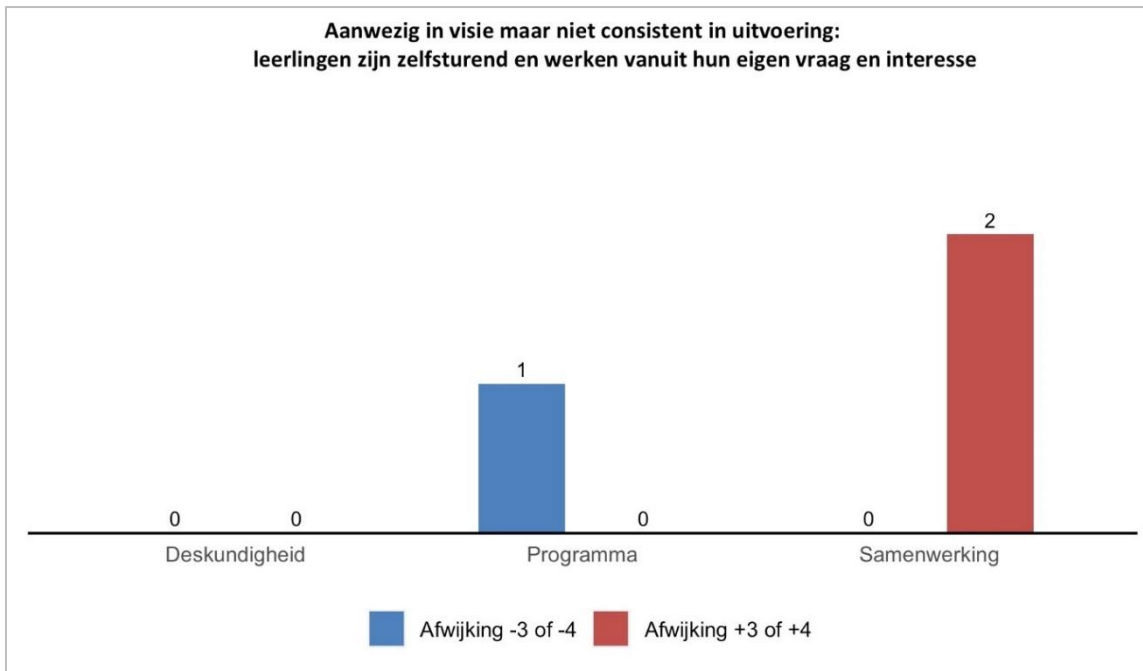
Figuur 65: Aanwezig in visie maar niet consistent in uitvoering: verbinding andere vakken

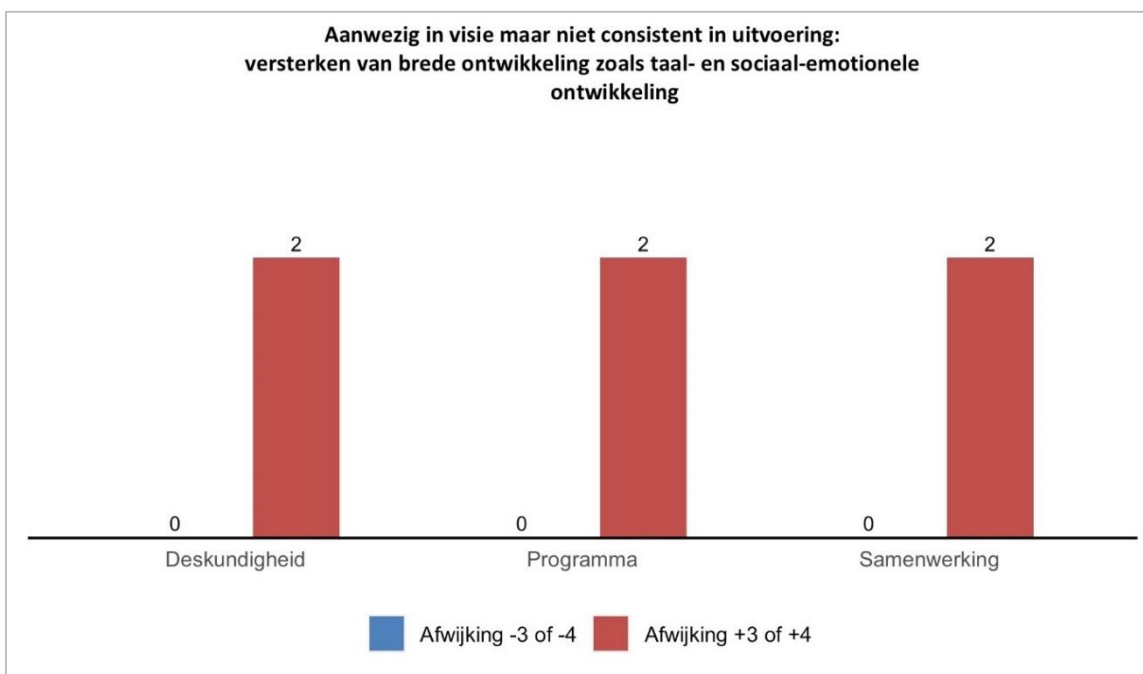
Figuur 66: Aanwezig in visie maar niet consistent in uitvoering: verbinding omgeving

Figuur 67: Aanwezig in visie maar niet consistent in uitvoering: betekenis geven

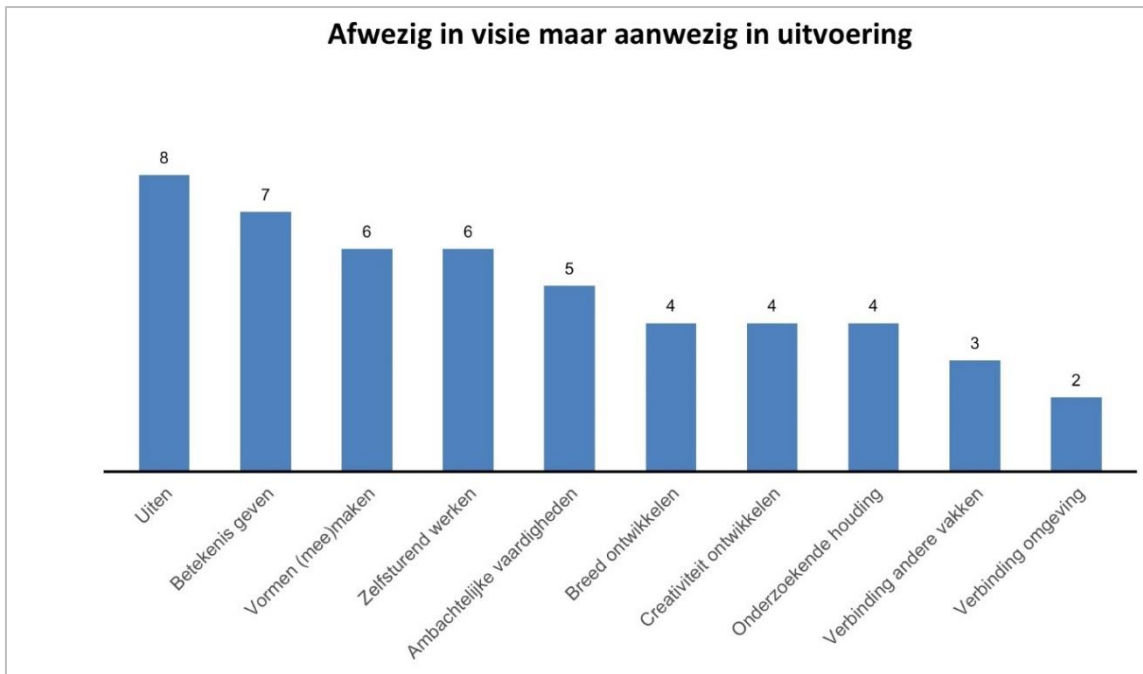
Figuur 68: Aanwezig in visie maar niet consistent in uitvoering: zelfsturend werken

Figuur 69: Aanwezig in visie maar niet consistent in uitvoering: breed ontwikkelen

10.3.3 Categorie 3: Afwezig in visie maar aanwezig in uitvoering

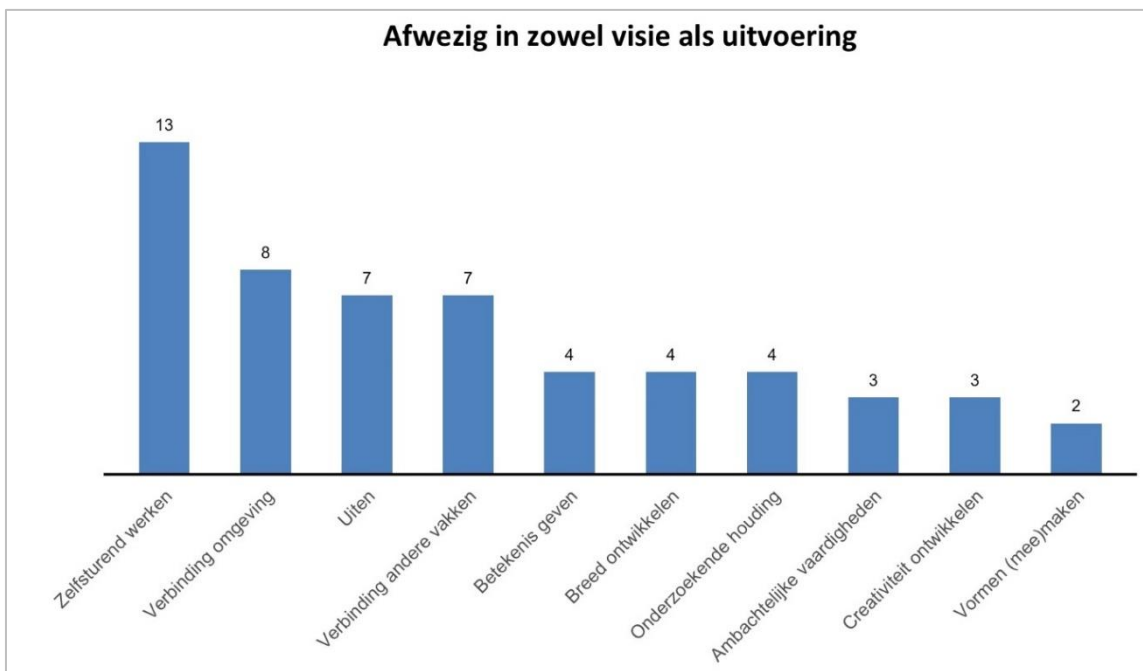
Zoals er zaken zijn die wel in de visie voorkomen, maar niet of minder in de uitvoering, kan dat ook omgekeerd voorkomen: bij de visie minder prominent, maar in de uitvoering wel degelijk aanwezig. Dit komt niet vaak voor, maar toch met enige regelmaat, zoals in onderstaande figuur te zien is.

Figuur 70: Verdeling stellingen Categorie 3: Afwezig in visie maar aanwezig in uitvoering

10.3.4 Categorie 4: Afwezig in zowel visie als uitvoering

Stellingen die noch in de visie, noch in de uitvoering naar voren komen hebben duidelijk minder aandacht van de scholen. We zien hier bevestigd wat hierboven al werd opgemerkt, dat zelfsturend werken geen doel is dat sterk met cultuuronderwijs wordt geassocieerd.

Figuur 71: Verdeling stellingen Categorie 4: Afwezig in zowel visie als uitvoering

11. Conclusies

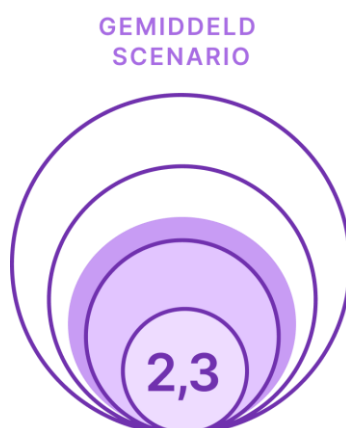
In de conclusies staat de centrale vraag van dit onderzoek centraal:

“In hoeverre zijn de doelen van Cultuureducatie met Kwaliteit in het afgelopen jaar behaald?”

In de voorgaande hoofdstukken, Visie, Deskundigheid, Programma en Samenwerking, is per onderdeel gekeken wat de stand van zaken van dit jaar is.

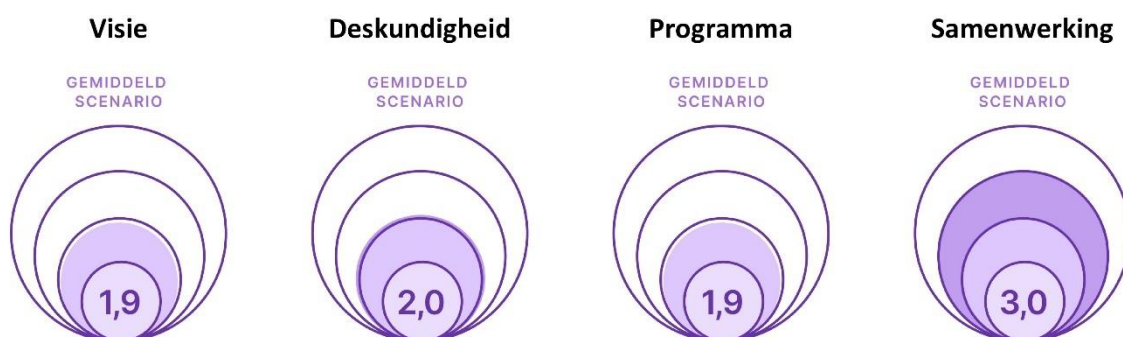
11.1 Gemiddelde

Dit jaar is het gemiddelde scenario van de Eindhovense scholen 2,3.¹ Het gemiddeld bereikte scenario ziet er als volgt uit:

Figuur 72: Gemiddeld scenario van de Eindhovense scholen 2023.

Dit gemiddelde scenario is ontstaan uit de vier onderdelen die besproken zijn in de voorgaande hoofdstukken:

¹ In totaal zijn er dit jaar 21 scenario's onjuist bevonden. Deze scenario's zijn niet meegenomen in de uiteindelijke berekening van de gemiddelde score.

12. Adviezen

Dit hoofdstuk biedt een overzicht en een samenvatting van de adviezen aan CultuurStation die besproken zijn in de voorgaande hoofdstukken. Daarnaast worden er ook algemene adviezen gegeven.

12.1 Adviezen voor het bevorderen van visievorming

De combinatie van het relatief grote aantal scholen in scenario 2 en de knelpunten die hiervoor zijn genoemd maakt duidelijk dat er kansen liggen om scholen te ondersteunen bij het verhelderen van de visie en het creëren van draagvlak bij het team – bijvoorbeeld door mét het team de visie te verhelderen. Daarbij moet wel worden aangetekend dat twee op drie scholen in scenario 2 al wel aangeeft tevreden te zijn over de eigen visie. Ook met het oog op het doel van de indeling in scenario's moet in het achterhoofd worden gehouden dat het niet (per se) nodig is om te 'groeien' naar een volgend scenario.

12.2 Adviezen voor het bevorderen van deskundigheid

Een groot deel van de scholen wil de deskundigheid in de school verder ontwikkelen. Uit de antwoorden op de open vragen is af te leiden dat zij dit vaak zien in samenhang met andere factoren, zoals draagvlak in het team, het opstellen van een visie en de leerlingpopulatie. Bij verdere ondersteuning vanuit CultuurStation is dat laatste belangrijk om mee te nemen in het gesprek over de behoefte aan deskundigheidsontwikkeling.

12.3 Adviezen met betrekking tot het programma

Zoals ook elders in het land te zien is, hebben scholen moeite om aan te geven waar zij staan op het punt het het programma. Wat al dan niet geldt als een leerlijn (*123Zing?* Het culturmenu?) en wat zij hier zelf aan kunnen doen, zijn vragen waar scholen mee worstelen. Dat betekent niet dat het aanbod van slechte kwaliteit is, al is het wel zo dat samenhang in het aanbod ervoor kan zorgen dat leerlingen zich over de jaren heen meer ontwikkelen op het vlak van of door middel van kunst en cultuur. Het is goed om te verkennen welke scholen gebaat zijn bij ondersteuning in het ontwikkelen van een leerlijn en welke scholen meer geholpen zouden zijn met het afnemen van een door anderen ontwikkeld samenhangend programma.

12.4 Adviezen met betrekking tot de samenwerkingen

Het gaat goed op het vlak van samenwerking met culturele partners. Op geen ander terrein scoren scholen zo hoog als hier. Ze werken met veel partners samen en zijn daar doorgaans erg over te spreken. Iets meer coherentie en aansluiting bij het programma staan nog op het wensenlijstje, punten waar CultuurStation wellicht bij zou kunnen helpen. Dat de samenwerking met een individuele docent soms niet helemaal goed verloopt is wellicht een situatie die niet te voorkomen is.

12.5 Algemene adviezen

Bij de eerste drie onderwerpen zagen we relatief veel scholen in scenario 2. Hoewel de scenario's niet zijn bedoeld als beoordeling of als ontwikkelmodel, maar als zelfevaluatie, is scenario 2 wel

een situatie van waaruit scholen zich doorgaans graag verder ontwikkelen. immers: er is een visie, maar die is nog niet door het team gedragen, er is deskundigheid, maar die is niet verankerd, of er is een programma, maar de school voelt zich nog niet eigenaar ervan. Het lijkt erop dat scholen met name behoefte hebben aan ondersteuning bij de ontwikkeling van visie en deskundigheid. Dat is een terrein waar een intermediair bij uitstek ondersteuning kan bieden. Wanneer deze basis steviger wordt, ligt het voor de hand dat, ook gegeven de sterke samenwerking die de scholen ervaren, ook het programma zich goed zal ontwikkelen. Uit de door de scholen genoemde knelpunten komt ook naar voren dat de vier aspecten onderling met elkaar verweven zijn. Wanneer scholen zich willen ontwikkelen op een punt verwijzen ze vaak naar een ander punt als oplossing. Die verwevenheid maakt het ook mogelijk om door een relatief kleine interventie op termijn grotere effecten te bereiken.